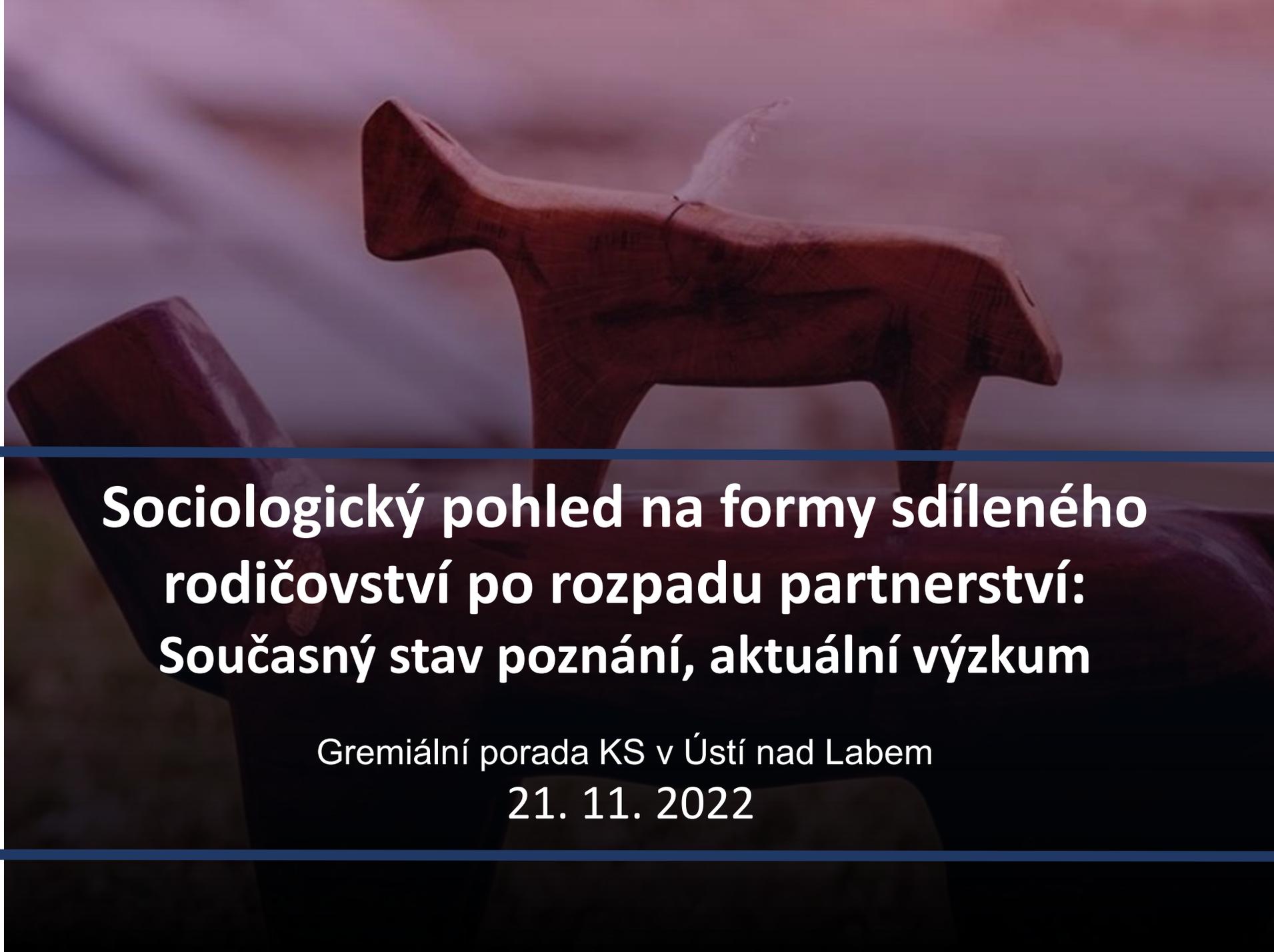

MUNI

**MASARYKOVA
UNIVERZITA**

Petr Fučík

Katedra sociologie,
Fakulta sociálních studií
Masarykova univerzita, Brno

**Sociologický pohled na formy sdíleného
rodičovství po rozpadu partnerství:
Současný stav poznání, aktuální výzkum**

Gremiální porada KS v Ústí nad Labem
21. 11. 2022

OBSAH: TŘI BLOKY PŘÍSPĚVKU (KAŽDÝ CCA 45 MINUT + PŘESTÁVKA)

1) Stručné seznámení s fenoménem sdíleného rodičovství po rozpadu partnerství v širších sociologických souvislostech

Vývoj rodiny, nestabilita, de-institucionalizace manželství, proměna genderových rolí, posun rodičovství do vyššího věku, vzestup sociálního státu atp. Rostoucí relevance forem sdíleného rodičovství jako pozoruhodný průsečík několika dlouhodobých trendů.

2) Stav výzkumu daných forem porozvodového uspořádání v zahraničí a v ČR, shrnutí hlavních výsledků

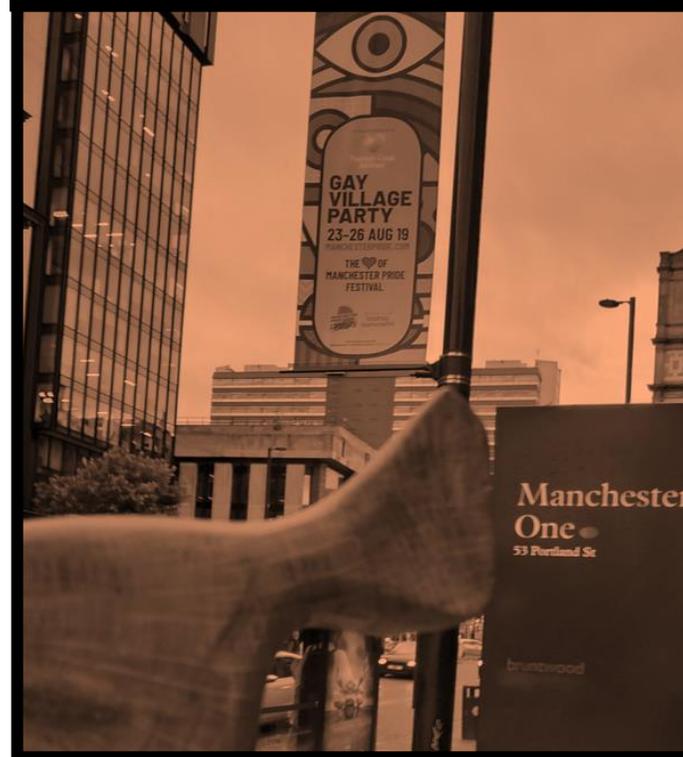
Zejména v oblasti vlivu střídavé péče na děti. Přehledové práce z předních evropských pracovišť (cca před měsícem jsme v Brně hostili konferenci European Divorce Network, tak máme čerstvý průřez), dostupnost některých open-access vědeckých výstupů. Kontrast se stavem veřejné diskuse a mediálním obrazem střídavé péče, jenž je utvářen hanebnou dojmologií celebrit a pop-psychologů.

3) Prezentace výsledků výzkumů střídavé péče v Česku

Jednak výzkum, který dělám na Fakultě sociálních studií, ale také poukaz na výzkum VÚPSV - tedy dva běžící projekty, jež se tématu do hloubky věnují. Sociologické uchopení tématu konfliktu a jeho ne-individuálních zdrojů.

BLOK 1

Stručné seznámení s fenoménem sdíleného rodičovství po rozpadu partnerství v širších sociologických souvislostech

ČTYŘI ZÁKLADNÍ TRENDY V ROZVODOVOSTI

Podle Amato and Shelley, 2006. Historical Trends in Divorce in the United States in: Fine, Harvey 2006. Handbook of Divorce and Relationship Dissolution. New York: Routledge

ZVYŠUJE SE NĚKOLIK STALETÍ

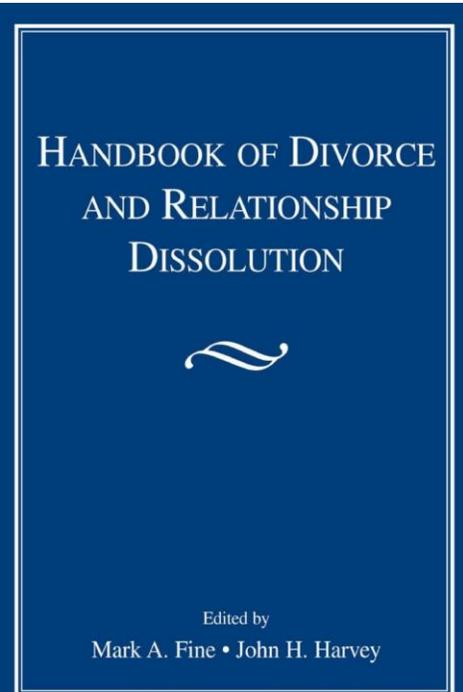
**POSUNUJE SE K ŠIRŠÍ LEGITIMITĚ, POJETÍ BEZ HLEDÁNÍ VINÍKA A
MOŽNOSTI JEDNOSTRANNÉHO ROZVODU**

ŽENY INICIUJÍ ROZVODY ČASTĚJI NEŽ MUŽI

**STÁLE PRODUKUJE MORÁLNÍ KONTROVERZE (podobné argumenty
po několik století)**

can be found on:

https://books.google.cz/books?id=DHdmAgAAQBAJ&pg=PT58&lpg=PT58&dq=amato+shelley+handbook+of+divorce&source=bl&ots=3Wn5g2GYg9&sig=nQ9CU-T-wiFyx-HPrHVK6eer3gs&hl=cs&sa=X&ved=2ahUKEwjXqvK2gL_eAhUIyaQKHRCUBXEQ6AEwAXoECAAAQ#v=onepage&q&f=false

ROZVOD – STRUČNÁ HISTORIE

ROZVOD: existuje od počátku civilizace, ale stále vyvolává morální paniku.

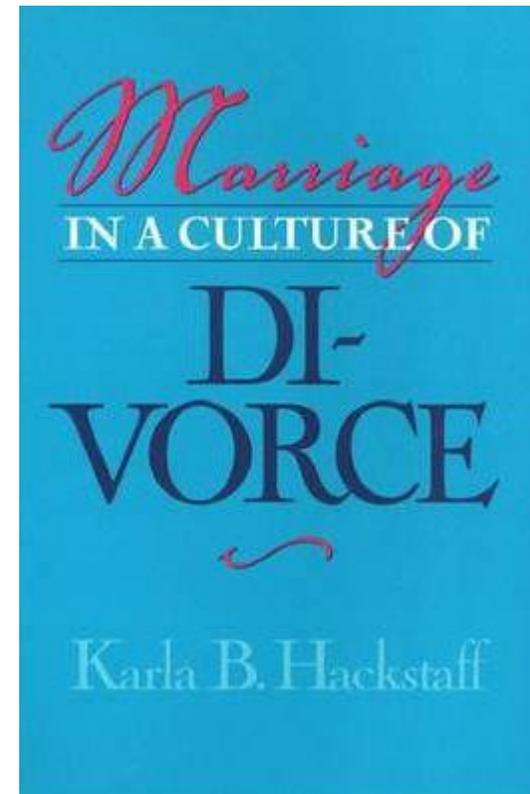
Co se mění a co zůstává stejné?

**Rozvod jako sociální instituce –
Vzorec jednání**

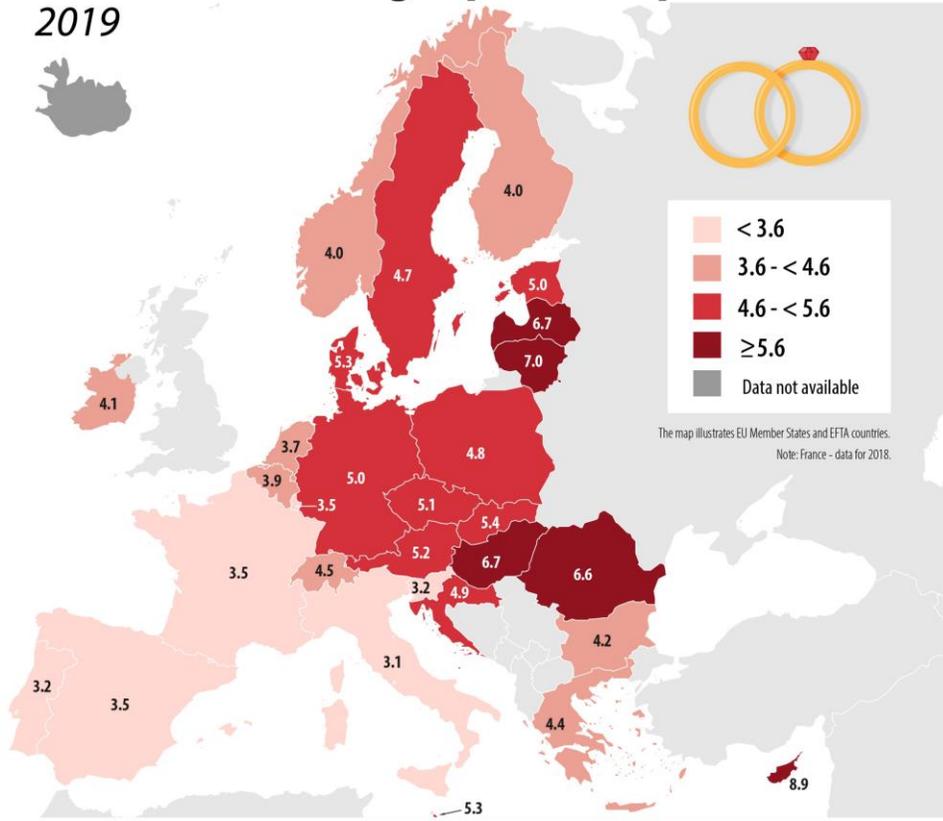
Existoval téměř ve všech společnostech a dobách
Kodifikované a regulované jednání

**Rozvod jako kulturní fenomén –
Kultura rozvodovosti (culture of divorce)**

Je poměrně novým trendem, propojeným
s individualizací partnerských vztahů, proměnou
intimity a de-institucionalizací manželství.

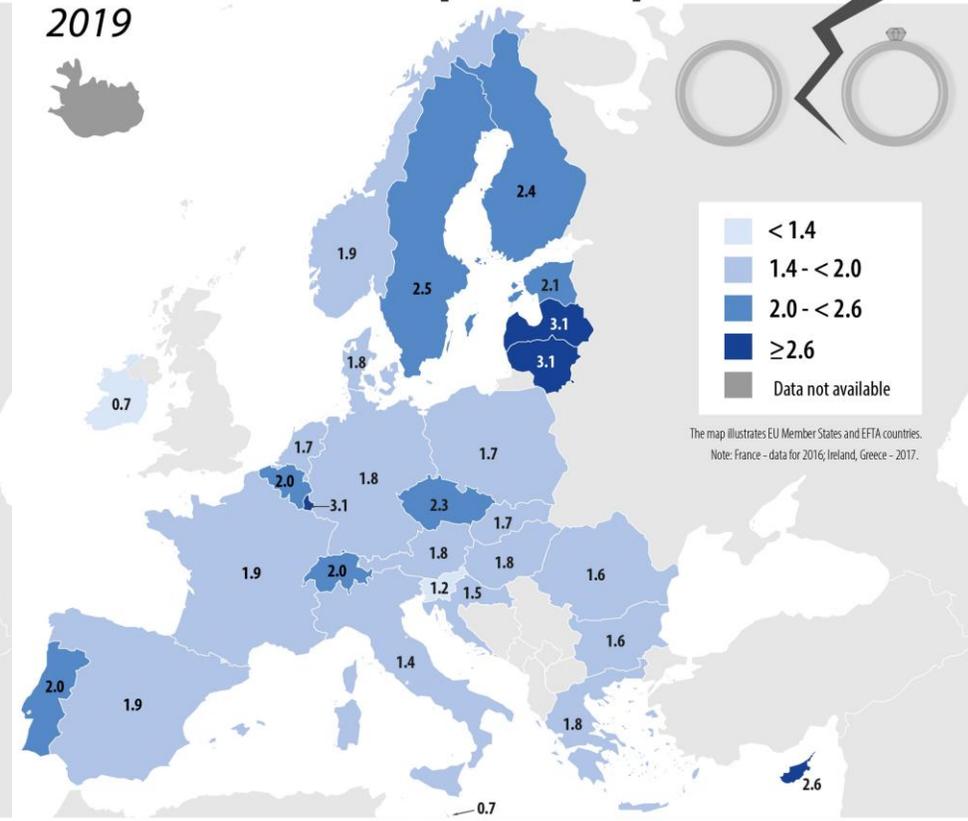
Number of marriages per 1 000 persons 2019

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 5/2021

ec.europa.eu/eurostat

Number of divorces per 1 000 persons 2019

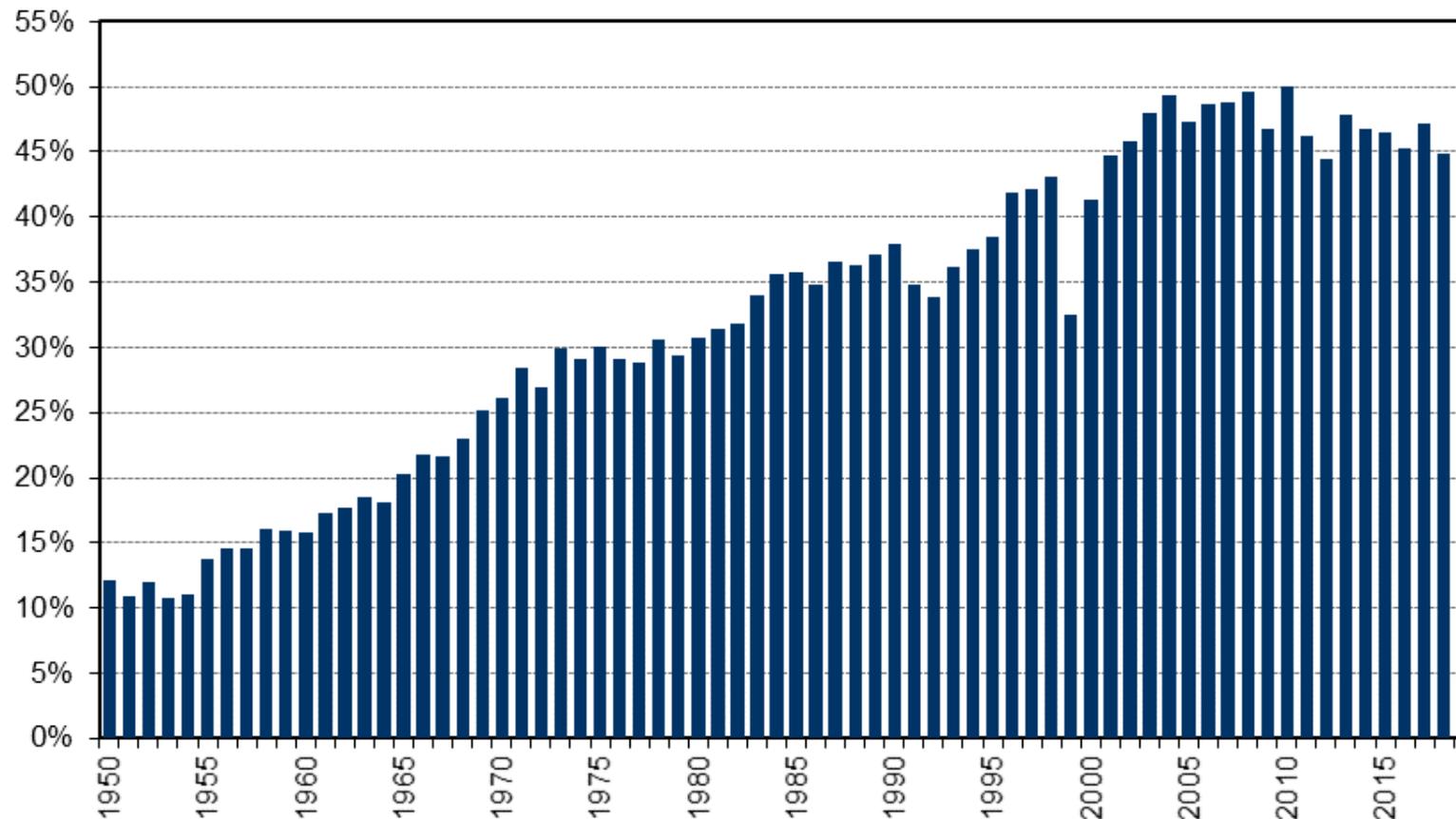
Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 5/2021

ec.europa.eu/eurostat

https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/product/-/asset_publisher/VWJkHuaYvLIN/content/id/12771966/pop_up

DLOUHODOBÝ VÝVOJ ROZVODOVOSTI

Úhrnná rozvodovost* v letech 1950-2019

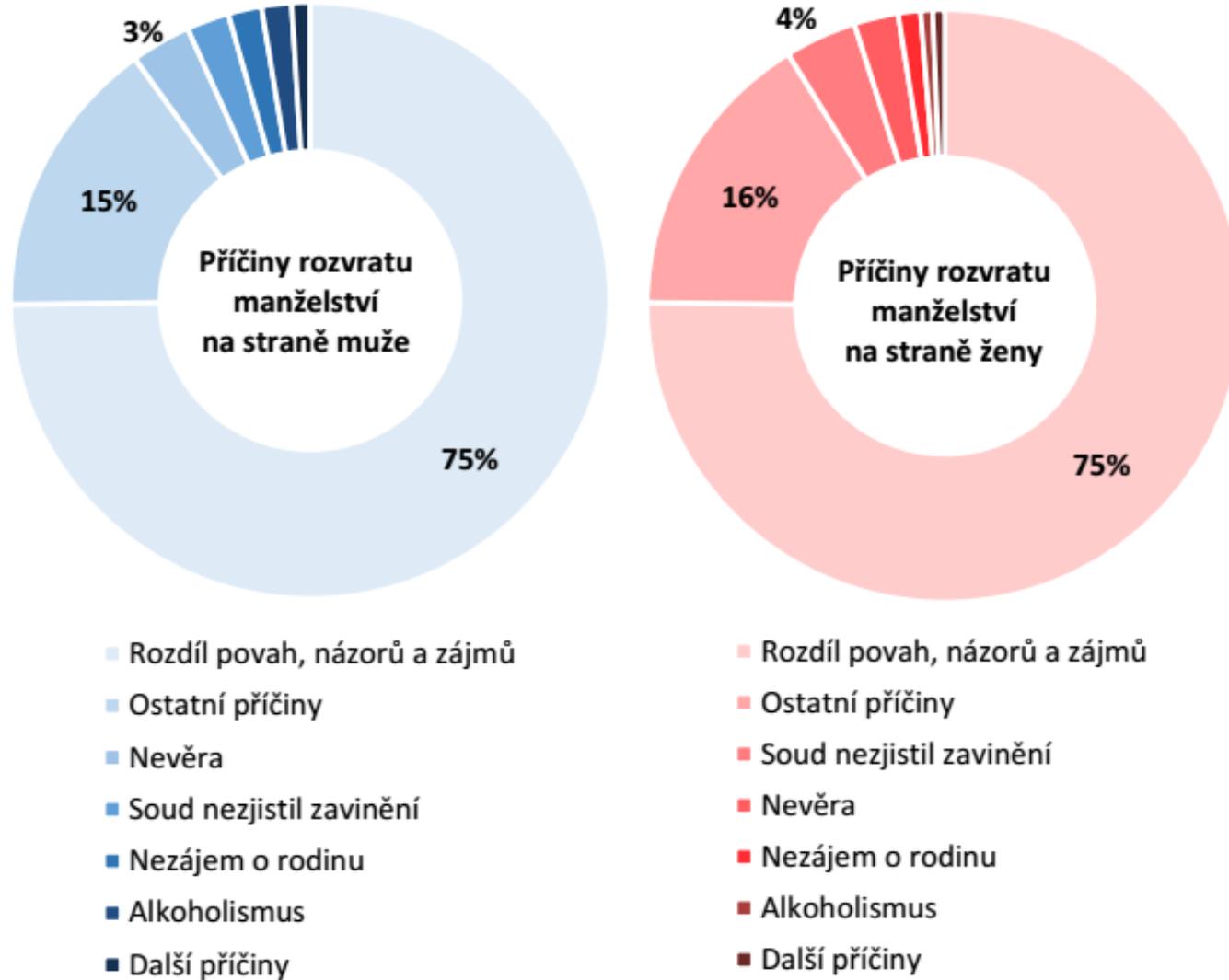

* Podíl manželství končících rozvodem za předpokladu zachování intenzit rozvodovosti podle délky trvání manželství.

Pramen: ČSÚ

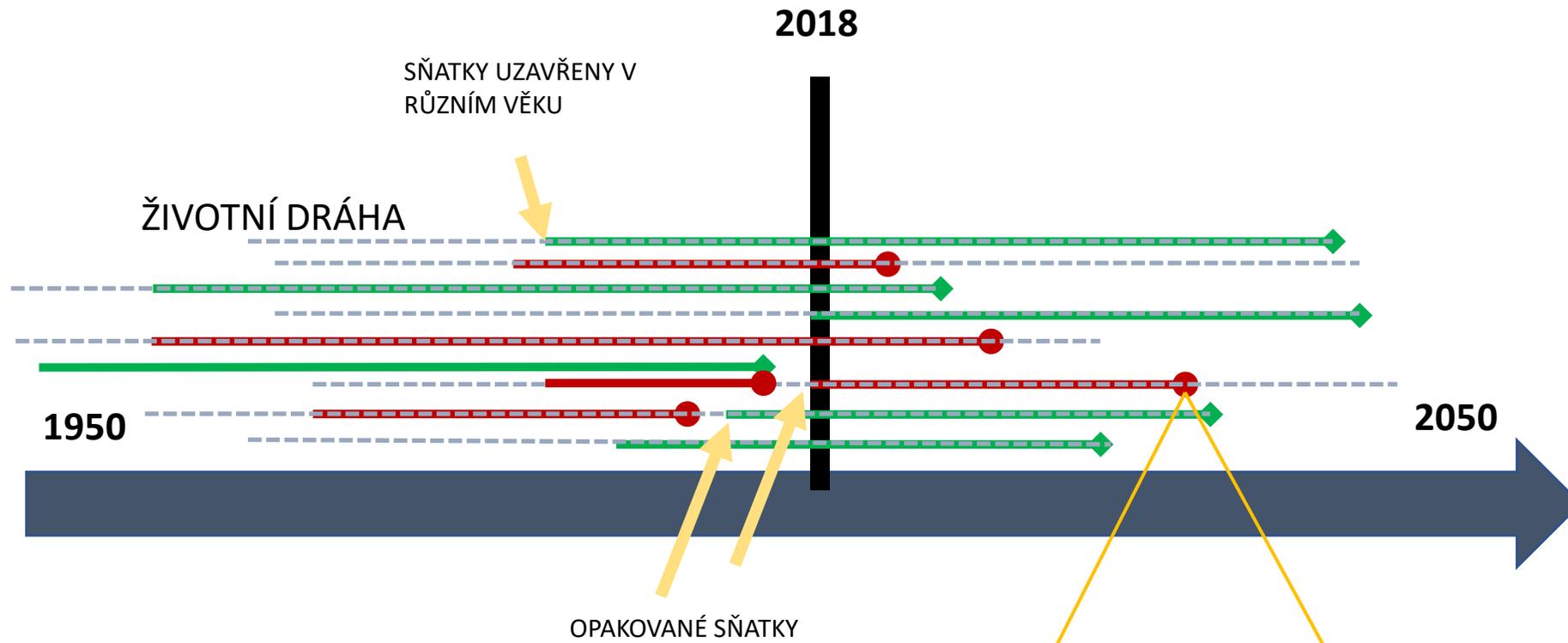
<https://www.czso.cz/csu/czso/uhrnna-rozvodovost-v-letech-1950-2019>

Struktura rozvodů podle příčiny rozvratu manželství na straně muže a na straně ženy, Česko, 2013

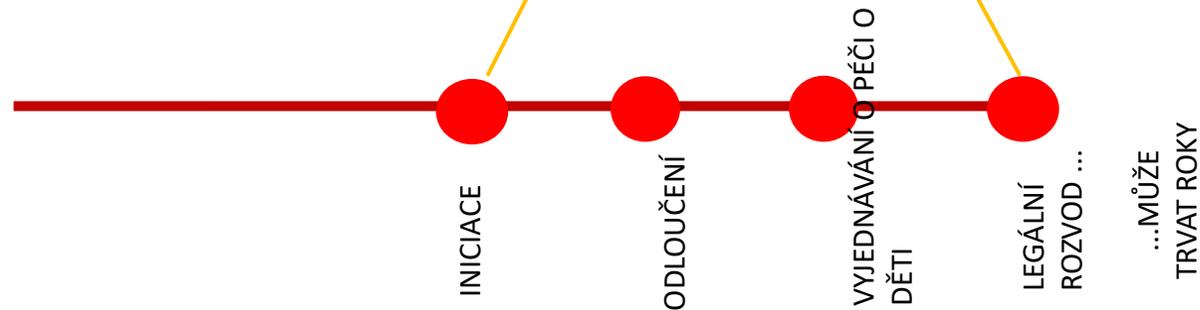

Pozn.: "Další příčiny" zahrnují tyto statisticky sledované příčiny: Neuvážené nakládání; Zlé nakládání, odsouzení pro trestní čin; Zdravotní důvody; Sexuální neshody.
"Ostatní příčiny" zahrnují výše nezmíněné příčiny.

MĚŘENÍ ROZVODOVOSTI

A JEŠTĚ VÍCE KOMPLIKACÍ...
PROCES ROZVODU -
PŘÍKLAD:

Křivky „přežití“ manželství podle vzdělání žen při sňatku

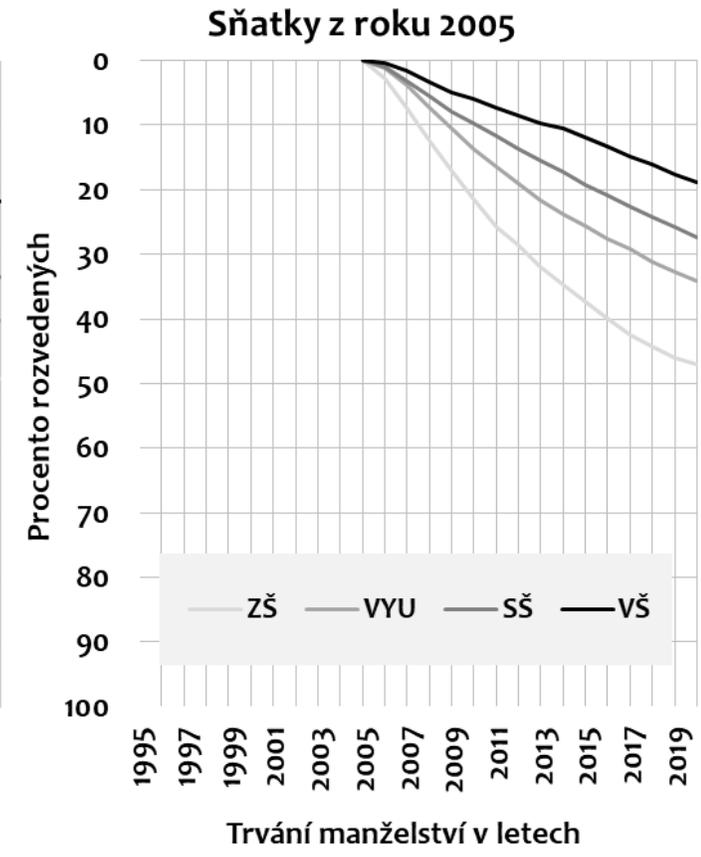
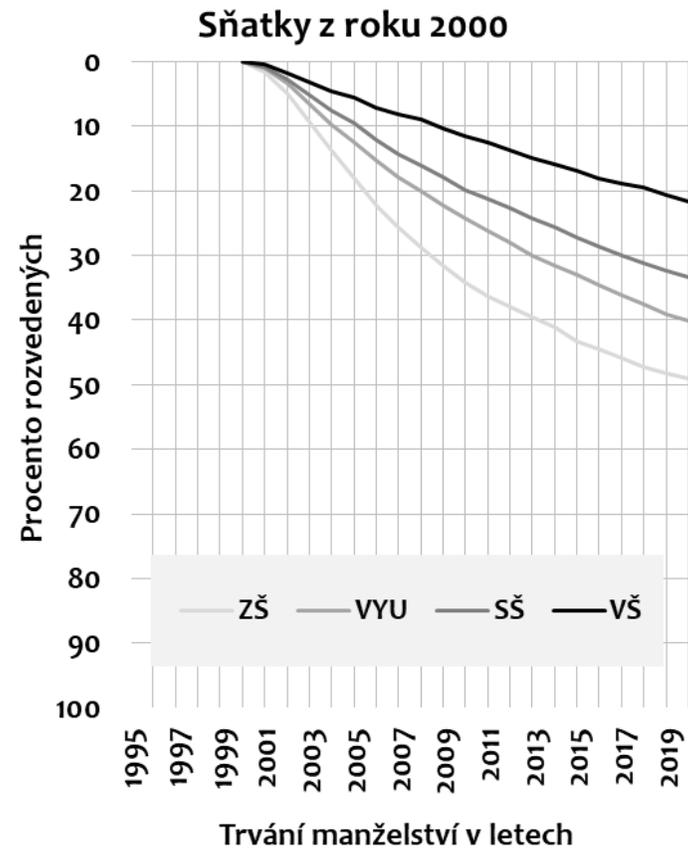
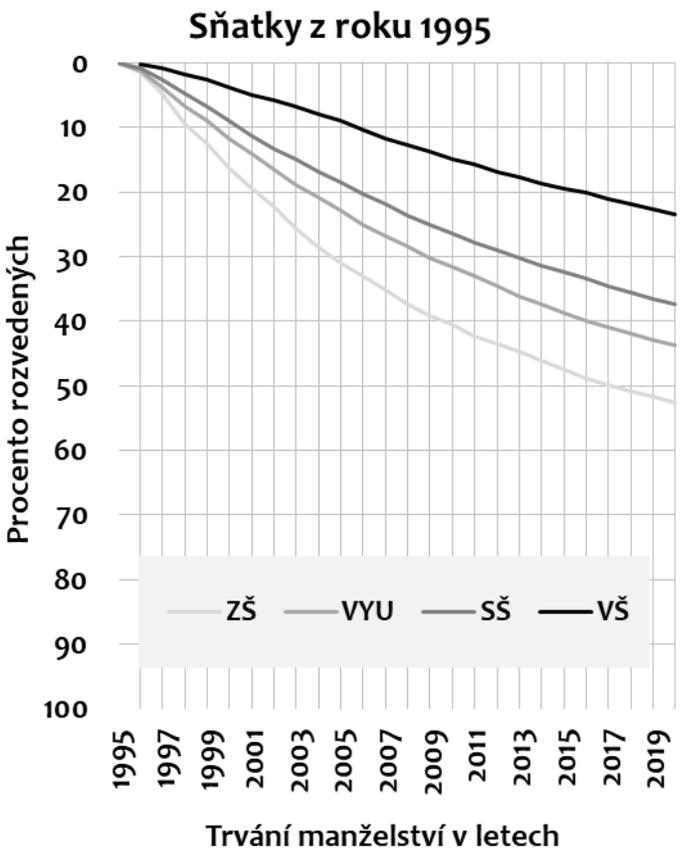
JAKÝ PODÍL MANŽELSTVÍ UZAVŘENÝCH V LETECH 1995, 2000 A 2005 SE DO ROKU 2020 ROZPADL?

PO ČTVRTSTOLETÍ EXISTENCE SE ROZPADLA CCA TŘETINA MANŽELSTVÍ UZAVŘENÝCH V ROCE 1995

DŮLEŽITÉ VŠAK JE, ŽE PODÍL ROZVEDENÝCH SE VÝZNAMNĚ LIŠÍ PODLE VZDĚLÁNÍ ŽENICHA/NEVĚSTY

Čtenářům pro sňatky: Investice do budoucnosti

Dřívější verze této analýzy publikována v kapitole v knize „Na vzdělání záleží“ editorů Hamplové a Katrňáka

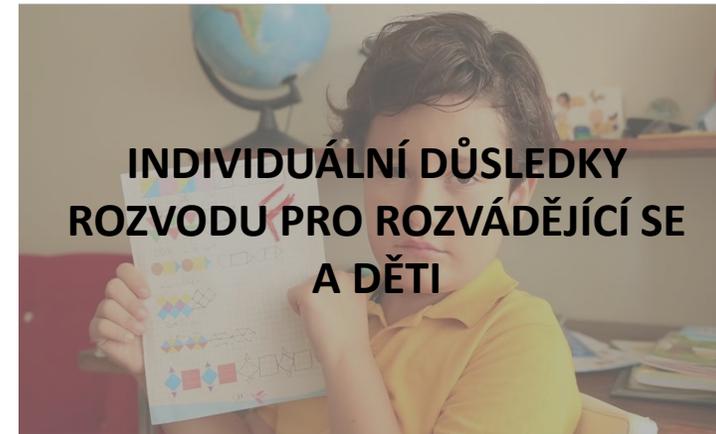
Data poskytl Český statistický úřad – propojené databáze sňatků a rozvodů, výpočty vlastní
Východiskem jsou vždy všechna uzavřená první manželství v roce 1995, 2000 a 2005, která sledujeme do roku 2020

SOUVISLOSTI ROZVODŮ

PŘÍČINY

DŮSLEDKY

MIKRO

MAKRO

SOUVISLOSTI ROZVODŮ

PŘÍČINY

DŮSLEDKY

MIKRO

MAKRO

MAKROSTRUKTURÁLNÍ PŘÍČINY ROZVODOVOSTI

**DEINSTITUCIONALIZACE
MANŽELSTVÍ / RODINY**

INDIVIDUALIZACE/DE-INSTITUCIONALIZA..
ROZPOJOVÁNÍ INSTITUCÍ
NESEZDANÁ SOUŽITÍ

**POSTAVENÍ ŽEN A GENDEROVÉ
ROLE**

KOMPLEMENTARITA ROLÍ
EMANCIPACE
EKONOMICKÁ NEZÁVISLOST

PROMĚNA INTIMITY

ČISTÝ VZTAH A JEHO KŘEHKOST
LÁSKA JAKO KRITERIUM VÝBĚRU
VYJEDNÁVÁNÍ O INTIMITĚ

SEKULARIZACE

ZTRÁTA VLIVU CÍRKVE NA RODINNÉ PRÁVO

SOCIÁLNÍ STÁT

ZMÍRNĚNÍ DŮSLEDKŮ ROZVODU

K SOCIOLOGICKÉ RELEVANCI FENOMÉNU STŘÍDAVÉ PÉČE – VYBRANÉ ASPEKTY

Střídavá péče jako výsledek protikladných trendů sociálních institucí manželství/partnerství a rodičovství:

PARTNERSTVÍ:

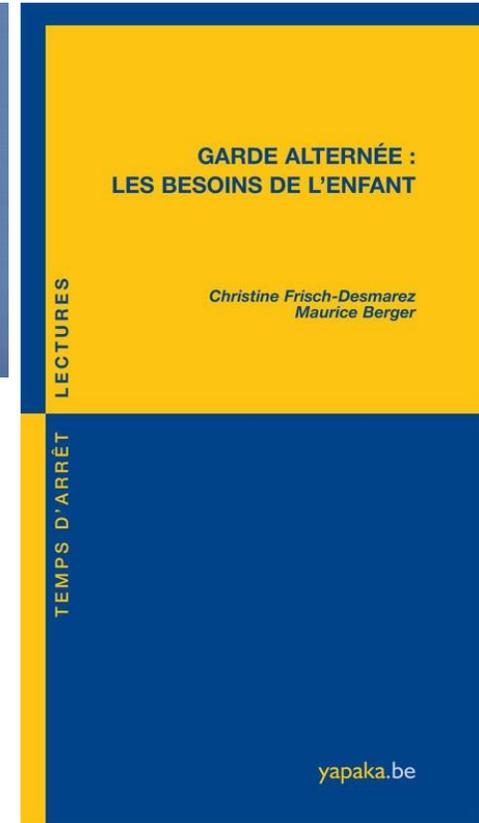
- De-institucionalizace
- Individualizace
- De-traditionalizace
- Institucionálně oddělené od rodičovství

KŘEHKOST

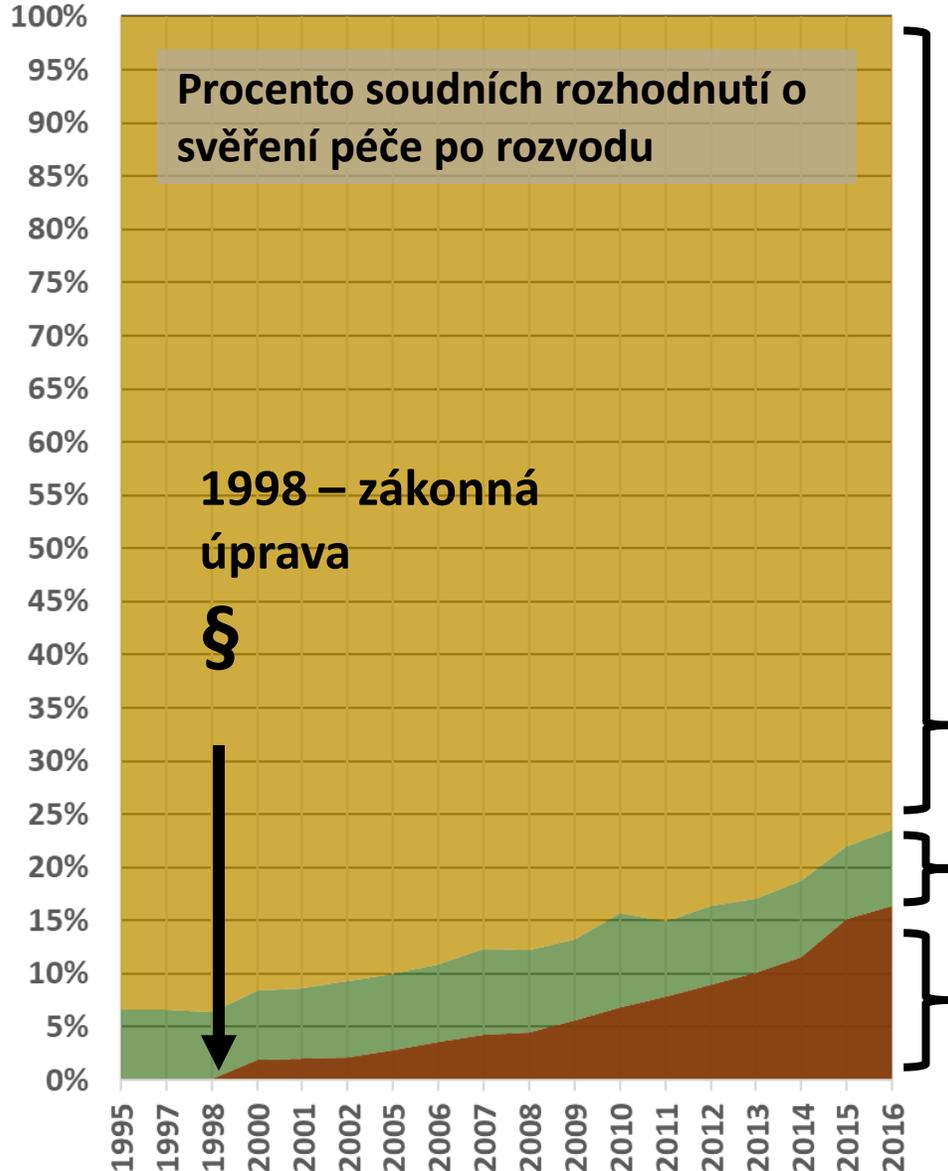
ZÁVAZEK

RODIČOVSTVÍ

- Reflexivní a problematizovaná praxe
- Hluboce propojené s genderovými rolemi
- „nové otcovství“
- V popředí zájmu po-rozvodových agend

Několik slov ke kontextu

Střídavá péče byla v České republice uzákoněna v roce 1998, nicméně zákon ji nevyklučoval nikdy. Během dvaceti let se její výskyt pomalu zvedá, nárůst akceleruje v posledním desetiletí.

Podstatný vliv na praxi má několik rozsudků ústavního soudu, jež však reprezentují dva protikladné tábory ústavních soudců. (zastaralé – nyní už protikladné tábory nejsou – rev. 2022)

VÝHRADNÍ PÉČE MATKY
(z 93 na 76 %)

VÝHRADNÍ PÉČE OTCE
(ze 7 na 7 %)

STŘÍDAVÁ PÉČE
(z 0 na 16 %)

**... ALE
NEZNÁME PREFERENCE
NEZNÁME SITUACI V KOHABITACÍCH**

Zdroj: Český statistický úřad

Podrobněji a aktuálně k výskytu forem sdíleného rodičovství viz:

PÉČE A VÝŽIVA DĚTÍ PO ROZCHODU RODIČŮ PODLE VÝSLEDKŮ OPATROVNICKÝCH ŘÍZENÍ

Sylva Höhne¹⁾ – Jana Paloncayová²⁾

CHILD CUSTODY AND MAINTENANCE AFTER PARENTAL SEPARATION TO THE RESULTS OF COURT PROCEEDINGS

Abstract

This article examines child custody in 2018 after parental separation. In most cases, custody of the children and fathers are responsible for the payment of child maintenance. The share of fathers who are awarded sole custody increases slightly with the age of the child. A common arrangement in the case of children aged 4 to 15 years. An agreement before the court reduces the duration of court proceedings on this matter.³⁾

Keywords: Child custody, maintenance, parental separation, court decision, Czech Republic

ÚVOD

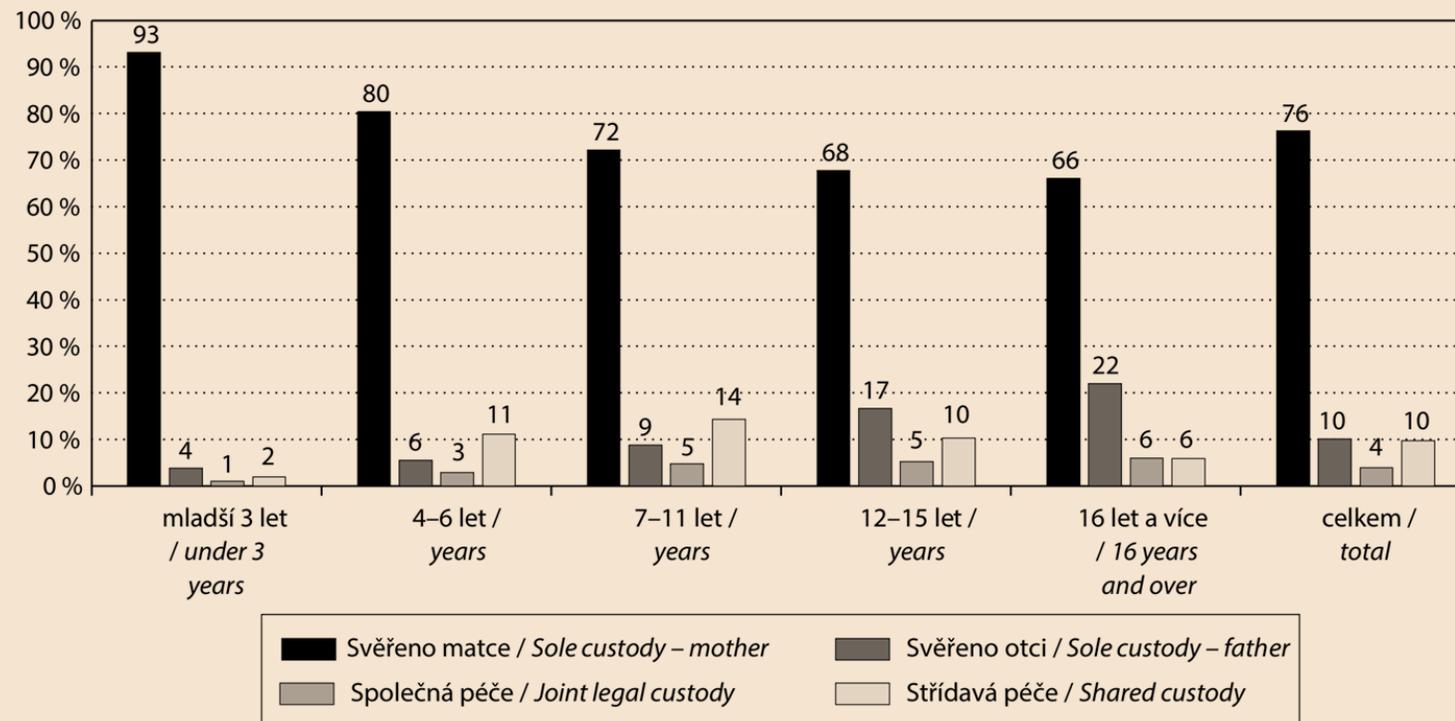
Česká rodina prochází v posledních desetiletích velkými proměnami v souvislosti se změnami společenských norem, jež jsou odrazem ekonomického vývoje, situace na trhu práce, proměn genderových rolí i postupující globalizace. Pro současnou rodinu je příznačná rostoucí diverzita forem rodinného soužití v důsledku destandardizace životních drah. S tím souvisí i poměrně značná nestabilita partnerských vztahů a rodiny jako takové (Kuchařová a kol., 2020). Rozvod manželství je předmětem zájmu řady společenských disciplín (sociologie, psychologie, demografie, práva apod.). S postupným rozvolňováním společenských norem je však třeba mít na paměti, že se rodina rozpadá i v důsledku rozchodu nesezdaného páru. Bez ohledu na právní formu partnerského soužití má jeho zánik významné dopady nejen

na samotné partnery, a Rozchod rodičů je pro všechny děti a pokud jej doprovází výživné, se to významně promítá do celého života (Mooney a kol., 2015; Šígl, 2000; Levine – Klineová, 2000; Dytrch, 1994; Šígl, 2000; Levine – Klineová, 2000; Dytrch, 1994; Vaníček, 2000). Rozpad rodiny si děti ve věku 4–15 let rodiči je velmi trápí. Častěji se stává, že rodiče mají za to, že jsou vinní, neboť mají za to, že jsou vinní, a to i ten relativně výrazné změny v jejich ž

1) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika
2) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika. K
3) Text vznikl v rámci projektu VÚPSV, v. v. i., Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jež porozvodového uspořádání péče.

Graf 1: Výsledek opatrovnického řízení s ohledem na svěření dítěte do péče podle věku dítěte, 2018 (v %)

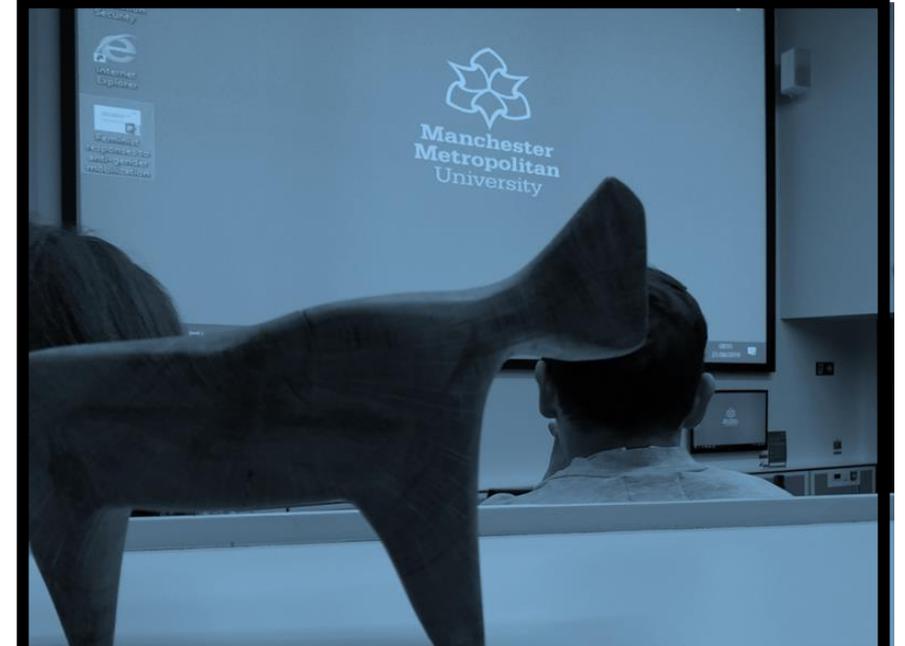
The results of guardianship proceedings on custody arrangements by age of the child, 2018 (in %)

Zdroj: Databáze Ministerstva spravedlnosti.
Source: Database of the Ministry of Justice.

BLOK 2

Stav výzkumu daných forem
porozvodového uspořádání v
zahraničí a v ČR, shrnutí
hlavních výsledků

THE ACADEMIC of TEL AVIV-YAFFO COLLEGE
סדנת מחקר של הקרן הלאומית למדע
Research Workshop of The Israel Science Foundation

תוכנית הלאומית למחקר
الهيئة الوطنية للتحقيق
Israel Science Foundation

תל אביב
תל אביב
TEL AVIV UNIVERSITY

Sociological and demographic aspects of divorce
The 16th Meeting of the European Network for the Sociological and Demographic Study of Divorce

10-12 | Wed-Fri | October 2018 | Tel Aviv-Yaffo

Friday October 12th

8:30 - 9:00 Opening

9:00 - 10:00

10:00 - 11:00

11:00 - 12:30

Legal aspects of divorce
Divorce: Studying the Relationship between
Sociological aspects and divorce rates

Ch...
Ayele...
Marion...

Střídavá péče ve veřejné diskusi

Mám právo na polovinu dítěte!

Vitalia.c

Střídavá péče není žádná idyla, ale každodenní dřina

Anketa: Jsou celebrity pro střídavou péči?

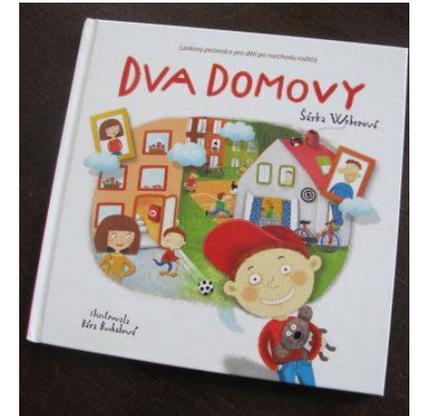

Známé české celebrity se svěřily, jaký mají názor na střídavou péči (autor: abl)

1. dubna 2011 • 05:57

Sdílej:

Střídavá péče o dítě ano, či ne? Jak by takovou věc řešily hvězdy českého showbyznysu a čeští politici? Jaký mají na systém střídavé péče názor? Blesk.cz se zeptal herečky Zlaty Adamovské, modelky Simony Krainové, herce Romana Vojtka, zpěváka Marka Ztraceného či ministrů Josefa Dobeše a Jaromíra Drábka nebo poslankyně Kristýny Kočí.

Autor: Isifa.cz

Střídavá péče ve veřejné diskusi

deník.cz

ZPRÁVY PODNIKÁNÍ SPORT NÁZORY MAGAZÍN TIPY MIMINKA PRÁCE DO
BYDLENÍ CESTOVÁNÍ ZDRAVÍ SPOLEČNOST PRO ŽENY HOBBY VĚDA A TECHNIKA AUTO 50

PRYMULA A VTIPY: Internet se baví na úkor nových opatření. Podívejte se

Experiment střídavá péče: rodiče dělají základní chyby, ženou dítě do záhuby

14.10.2019

Před více než dvaceti lety byla přijata novela zákona o rodině, která přinesla možnost nového typu porozvodové péče o děti. Postupně tak získáváme zkušenosti těch, které prošli střídavou péčí. Jaké jsou? Téma rozebrala psycholožky Kamila Holásková.

♦ Rodina ♦ Rodina a vztahy 5. ledna 2020 7:25

Střídavá péče o děti je minové pole. Funguje jen při splnění klíčových podmínek

BARBORA VAJSEJTOVÁ

Odebírat e-mailem

Rozvod je záležitostí rodičů, ale střídavá péče výhradně dětí. Foto: Adobe Stock

Jeden týden u táty a ten druhý u mámy. Stěhování mezi domácnostmi, sžívání se s novými sourozenci i partnery rodičů. Střídavá výchova klade velké nároky na všechny zúčastněné. Jaká pravidla je nutné respektovat, aby nenapáchala na dětské psychice nenapravitelné škody?

Je neděle podvečer. Jedenáctiletý Filip si balí tašku a čeká, až si ho přijede vyzvednout jeho matka, aby další týden strávil v její domácnosti. Kdyby se ho někdo zeptal, jestli je mu líto, že po týdnu odjíždí od táty, nebo jestli se těší k mámě, nedokázal by odpovědět.

Střídavá péče ve veřejné diskusi

reflex.cz > Prostor X > Pedagog Herman: Jsem proti střídavé péči, do deseti let dejte děti mámě. Zažíváme krizi otcovství

PROSTOR X

Pedagog Herman: Jsem proti střídavé péči, do deseti let dejte děti mámě. Zažíváme krizi otcovství

Leila Chadaliková 14. února 2020 • 06:00

Prostor X: Rozhovor s Markem Hermanem • video: Prostor X

To se mi líbí 13 tis. Sdílet Tweet

Když se zeptáte dnešních mužů, co chtějí dělat, tak oni se chtějí bavit. To alespoň tvrdí o generaci mladých mužů Marek Herman. Vysokoškolský pedagog, kouč osobního rozvoji a spisovatel, který byl hostem pořadu Prostor X.

Přečti si nové číslo Reflexu

Výzkumy SP v zahraničí

Children
& Society

CHILDREN & SOCIETY VOLUME 31, (2017) pp. 144–156
DOI:10.1111/chso.12194

Doubled Homes — Doubled Social Relationships in Post-Divorce Shared Residence Arrangements

Ulrike Zartler and Katrin Grillenberger
Department of Sociology, University of Vienna, Vienna, Austria

Although an increasing number of children live in shared residence arrangements, studies on their social relationships are rare. We address this research gap by using qualitative case studies, interviews with 14 children aged 10–14, results show that respondents reported two key categories: emotional closeness and constancy. Having two parents who maintain multiply close relations, and relations that entered the network after parental divorce, particularly distant. Children's networks at both homes had limited interconnections. This study is part of the research project 'Shared Residence Arrangements' funded by the Austrian Science Fund FWF and the National Children's Bureau.

Keywords: children, divorce, separation, shared residence, social networks

Journal of Family Psychology
2017, Vol. 31, No. 1, 91–102

Copyright 2017 by the American Psychological Association, Inc.
0893-3200/17/\$12.00 DOI: 10.1037/0893-3200.31.1.91

Child Adjustment in Joint-Custody Versus Sole-Custody Arrangements: A Meta-Analytic Review

Robert Bauserman
AIDS Administration/Department of Health and Mental Hygiene

The author meta-analyzed studies comparing child adjustment in joint physical or joint legal custody with sole-custody settings, including comparisons with paternal custody and intact families where possible. Children in joint physical or legal custody were better adjusted than children in sole-custody settings, but no different from those in intact families. More positive adjustment of joint-custody children held for separate comparisons of general adjustment, family relationships, self-esteem, emotional and behavioral adjustment, and divorce-specific adjustment. Joint-custody parents reported less current and past conflict than did sole-custody parents, but this did not explain the better adjustment of joint-custody children. The results are consistent with the hypothesis that joint custody can be advantageous for children in some cases, possibly by facilitating ongoing positive involvement with both parents.

Research evidence has clearly demonstrated that, on average, children from divorced families are not as well adjusted as those in intact families, although this relative disadvantage does not necessarily imply clinical levels of maladjustment (Amato & Keith, 1991b; Guddubaldi & Perry, 1985). Joint custody, an arrangement that involves shared legal and/or physical custody of children following divorce of their parents, has increased in popularity as an option in divorce since the 1970s, with many states now having either a preference or presumption for joint legal custody (Bender, 1994). An ongoing debate between proponents and opponents of joint custody has continued since the 1970s as well, with different researchers and authors expressing both strong opposition (e.g., Goldstein, Freud, & Solnit, 1973; Kuehli, 1959) and strong support (e.g., Bender, 1994; Roman & Haddad, 1978). Arguments in favor of joint custody have often focused on benefits for the child of maintaining relationships with both parents. In contrast, opponents have argued that joint custody disrupts needed

household; effects of parental distress on the child; and changes in family processes such as conflict and expression of emotion. Buchanan, Maccoby, and Dornbusch (1996) classified factors affecting children's postdivorce adjustment into three categories: loss of a parent, interparental conflict, and diminished parenting (in which the quality of parenting from the custodial parent deteriorates, typically during the first 2 years after divorce). In an analysis of several large-scale national samples, McLanahan (1999) found that father absence due to divorce is associated with less school achievement for both boys and girls, more labor market detachment (i.e., unemployment) for boys, and early childbearing for girls. The impact of father absence seemed to be mediated by several variables, including loss of parental resources (less involvement and supervision), loss of financial resources, and loss of community resources (the broader network of social involvement, interaction, and support obtained from each parent). In a meta-analysis of 63 studies of nonresident fathers' role in children's well-being,

PŘÍKLADY NĚKOLIKA Z MNOHA PRACÍ...

Journal of Divorce & Remarriage

ISSN: 1050-2556 (Print) 1540-4811 (Online) Journal homepage: <http://www.tandfonline.com/loi/wjdr20>

Preface to the Special Issue: Shared Physical Custody: Recent Research, Advances, and Applications

Linda Nielsen

To cite this article: Linda Nielsen (2018) Preface to the Special Issue: Shared Physical Custody: Recent Research, Advances, and Applications, Journal of Divorce & Remarriage, 59:4, 237-246, DOI: 10.1080/10502556.2018.1455303

To link to this article: <https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1455303>

The Living Conditions of Children with Shared Residence – the Swedish Example

Emma Fransson¹ · Sara Brodin Låftman¹ · Viveca Östberg¹ · Anders Hjern^{1,2} · Malin Bergström¹

Accepted: 5 January 2017 / Published online: 2017, This article is part of the journal Families and Societies

Families and Societies
Working Paper Series

Changing families and sustainable societies:
Policy contexts and diversity over the life course and across generations

24 (2015)

Abstract Among child living conditions where the parents' homes – is intact in Sweden. The overall potential structural differences between shared residence arrangements have not been investigated. This article investigates the living conditions of children living with two one custodial parent, resided aged 10–18 years (n = 5,000) into: Economic and material conditions, and health and well-being. Models showed that those living with two custodial parents were four times more likely to have fewer resources in the living parent having fewer resources than those living with two custodial parents.

Shared Physical Custody and Children's Experience of Stress

Jani Turunen

FAMILY PROCESS

Children's and Parents' Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review

ANJA STEINBACH*

To read this article in Spanish, please see the article's Supporting Information on Wiley Online Library (wileyonlinelibrary.com/journal/famp).

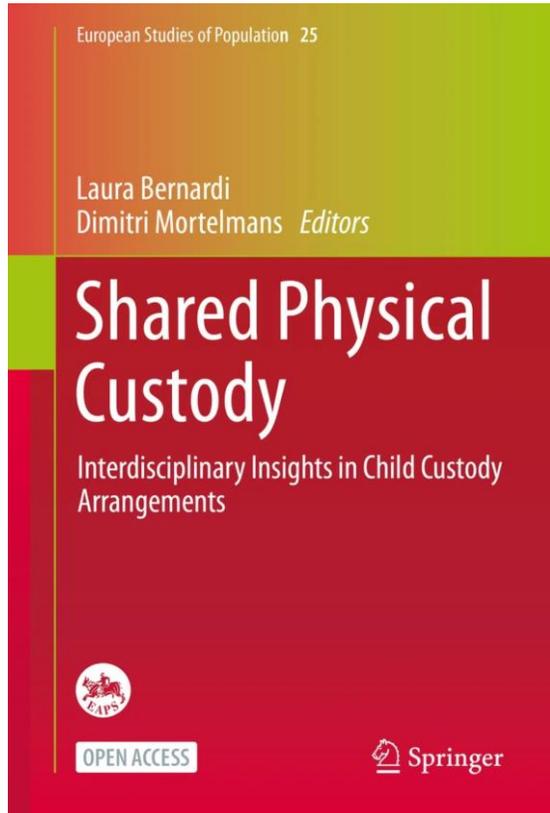
Joint physical custody (JPC), a parental care arrangement in which a child lives with each parent for at least 25–50% of the time after separation or divorce, is increasingly common in many Western societies. This is a major shift from the standard of sole physical custody, with mostly mothers providing primary childcare after a parental separation or divorce. The increasing share of separated or divorced parents who practice JPC, which in some countries, U.S. states, and regions reaches 30% and more, results from increasing gender equality due to mothers participating considerably in the labor force and fathers being actively involved in their children's daily lives. This review focuses on the effects of JPC on children's and parents' well-being, based on 40 studies from North America, Australia, and Europe published between 2007 and 2018. In sum, there is empirical evidence from different countries that suggests that JPC arrangements can have positive effects on the well-being of children and of parents. However, the existing studies are conceptually, methodologically, and contextually very heterogeneous. In addition, self-selected highly educated parents with a high socioeconomic status, a low conflict level, and children between the ages of 6 and 15 practicing JPC dominate the samples. Thus, the risks and benefits of JPC are not clear yet and are heavily debated by advocates and academics. The review concludes with suggestions for future research.

Keywords: Children's well-being; Child custody; Custody; Divorce; Divorce and custody; Joint physical custody; Parents' well-being; Separation; Shared parenting; Shared residence; Bienestar de los niños; Tenencia de los niños; Divorcio; Tenencia compartida; Bienestar de los padres; Crianza compartida

Fam Proc 58:353–369, 2019

Monografie Bernardi, Mortelmans – volně k dispozici

Contents

1 Introduction: Advances in Research on Shared Physical Custody by Interdisciplinary Approaches	1
Laura Bernardi and Dimitri Mortelmans	
Part I Interdisciplinary Overviews	
2 Alternating Homes – A New Family Form – The Family Sociology Perspective	21
Elizabeth Thomson and Jani Turunen	
3 Psychological Perspectives on Joint Physical Custody	37
Robert E. Emery	
4 A European Model for Harmonizing the Law on Parental Responsibilities: The Family Law Perspective	51
Katharina Boele-Woelki	
Part II Parents and Shared Physical Custody	
5 Are “Part-Time Parents” Healthier and Happier Parents? Correlates of Shared Physical Custody in Switzerland	75
Claudia Recksiedler and Laura Bernardi	
6 Children’s Living Arrangements After Divorce and the Quality of the Father-Child Relationship; Father Involvement as an Important Underlying Mechanism	101
Paula Vrolijk and Renske Keizer	
7 Who Cares? An Event History Analysis of Co-parenthood Dynamics in Belgium	131
Elke Claessens and Dimitri Mortelmans	

vi

Contents

Part III Children and Shared Physical Custody

8 The SOHI: Operationalizing a New Model for Studying Teenagers’ Sense of Home in Post-divorce Families	155
Laura Merla, Jonathan Dedonder, Bérengère Nobels, and Sarah Murru	
9 The Socioeconomic Gradient of Shared Physical Custody in Two Welfare States: Comparison Between Spain and Sweden	181
Anna Garriga, Jani Turunen, and Laura Bernardi	
10 Postdivorce Parent-Child Contact and Child Outcomes: The Role of Spatial Mobility	207
Anne-Rigt Poortman	

Part IV Dynamic View on Shared Physical Custody

11 The Different Ways of Implementing Shared Physical Custody in the French Context	233
Benoit Hachet	
12 Coparenting Interventions and Shared Physical Custody: Insights and Challenges	253
Joëlle Darwiche, Cindy Eira Nunes, Nahema El Ghaziri, Camille Imesch, and Séverine Bessero	

Part V Legal Frameworks of Child Support

13 Shared Physical Custody After Parental Separation: Evidence from Germany	285
Sabine Walper, Christine Entleitner-Phleps, and Alexandra N. Langmeyer	
14 Shared Physical Custody and Child Maintenance Arrangements: A Comparative Analysis of 13 Countries Using a Model Family Approach	309
Mia Hakovirta and Christine Skinner	

<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-68479-2>

...a například bibliografie studie A. Steinbach...

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1111/famp.12536>

- Amato, P. R. (2000). The consequences of divorce for adults and children. *Journal of Marriage and Family*, 62(4), 1269–1287. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.01269.x>.
- Amato, P. R. (2010). Research on divorce: Continuing trends and new developments. *Journal of Marriage and Family*, 72(3), 650–666. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2010.00723.x>.
- Amato, P. R., King, V., & Thorsen, M. L. (2016). Parent-child relationships and adjustment: A latent class analysis. *Journal of Marriage and Family*, 78(1), 122–137. <https://doi.org/10.1111/jomf.12267>.
- Bakker, W., & Karsten, L. (2013). Balancing paid work, care and leisure in the lives of single parents with co-parents. *Acta Sociologica*, 56(2), 100–116. <https://doi.org/10.1080/00016749.2013.79836>.
- Bakker, W., & Mulder, C. H. (2013). Characteristics of post-separation family arrangements versus resident mother arrangements. *GeoJournal*, 78(5), 851–866. <https://doi.org/10.1007/s10641-012-9970-x>.
- Bala, N., Birnbaum, R., Poitras, K., Saini, M., Cyr, F., & LeClair, S. (2017). Shared physical custody use but continued controversy. *Family Court Review*, 55(4), 513–530. <https://doi.org/10.1111/fcre.12302>.
- Bastais, K., Ponnet, K., & Mortelmans, D. (2012). Parenting of divorced fathers and their children's self-esteem. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(12), 1643–1656. <https://doi.org/10.1007/s10826-012-9783-6>.
- Baude, A., Pearson, J., & Drapeau, S. (2016). Child adjustment in joint physical custody: A meta-analytic review. *Journal of Divorce and Remarriage*, 57(5), 338–353. <https://doi.org/10.1080/10502556.2016.1185203>.
- Bauserman, R. (2012). A meta-analysis of parental satisfaction, adjustment, and custody following divorce. *Journal of Divorce and Remarriage*, 53(10), 10502556.2012.682901. <https://doi.org/10.1080/10502556.2012.682901>.
- Bergström, M., Fransson, E., Hjern, A., Köhler, L., & Wallby, T. (2014). Men in joint physical custody and their parents' life satisfaction: A cross-sectional study. *Psychology*, 55(5), 433–439. <https://doi.org/10.1111/sjop.12148>.
- Bergström, M., Fransson, E., Modin, B., Berlin, M., Gustafsson, P. A., & Hjern, A. (2018). The association between joint physical custody and psychosomatic problems in children. *Demography and Community Health*, 69(8), 769–774. <https://doi.org/10.1136/dcmh-2018-000001>.
- Bergström, M., Fransson, E., Wells, M. B., Köhler, L., & Hjern, A. (2018). Child adjustment in relation to living arrangements in Nordic 2- to 9-year-old children. *Health*. <https://doi.org/10.1177/1403494818769173>.
- Bergström, M., Modin, B., Fransson, E., Rajmil, L., Berlin, M., Gustafsson, P. A., & Hjern, A. (2018). A Swedish national survey of wellbeing in 12 and 15 year olds with shared physical custody. *Health*, 13(868), 1–8. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-868>.
- Berman, R. (2015). (Re)doing parent-child relationships in dual residence arrangements: A comparative study. *Journal of Family Research*, 26(1), 1–12. <https://doi.org/10.1177/1541204014561044>.
- Bjarnason, T., & Arnarsson, A. M. (2011). Joint physical custody and child adjustment: A national study of children in 36 Western countries. *Journal of Comparative Family Studies*, 42(1), 1–12. <https://doi.org/10.1007/s10826-010-9324-x>.
- Bjarnason, T., Bendtsen, P., Arnarsson, A. M., Borup, I., Iannotti, R. J., Löfdahl, M., & Arnarsson, A. M. (2011). Family structures: A comparative study of children in different family structures: A comparative study of children in different family structures. *Society*, 26(1), 51–62. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x>.
- Botterman, S., Sodermans, A. K., & Matthijs, K. (2015). The social life of children in dual residence: A difference in divorced parents' social participation and child adjustment. *Journal of Divorce and Remarriage*, 56(5), 500–512. <https://doi.org/10.1080/02614367.2014.938768>.
- Braver, S. L., Shapiro, J. R., & Goodman, M. R. (2006). Consequences of divorce for children. In *Handbook of divorce and relationship dissolution* (pp. 1–12). New York: Springer.
- Breivik, K., & Olweus, D. (2006). Adolescent's adjustment in four post-divorce family structures: Single mother, stepfather, joint physical custody and single father families. *Journal of Divorce and Remarriage*, 44(3–4), 99–124. https://doi.org/10.1300/J087v44n03_07.
- Campo, M., Fehlbeg, B., Millward, C., & Carson, R. (2012). Shared physical custody: A review of the literature. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 34(3), 201–212. <https://doi.org/10.1080/0969069.2012.750480>.
- Cancian, M., Meyer, D. R., Brown, P. R., & Cook, S. T. (2014). Who gets custody? Children's living arrangements after divorce. *Demography*, 51(4), 1381–1397. <https://doi.org/10.1007/s11261-014-9630-8>.
- Carlsund, Å., Eriksson, U., Löfstedt, P., & Sellström, E. (2013). Risk for physical custody after divorce a risk or a protective factor? *The European Journal of Family Psychology*, 7(1), 1–11. <https://doi.org/10.1093/ejpp/cks011>.
- Cashmore, J., Parkinson, P., Weston, R., Patulny, R., Redmond, G., & Galloway, J. (2006). Family law reforms: Report to the Department of Family and Community Services. *Social Policy Research Centre, University of Sydney*. <http://www.familylawreform.com.au/2006FamilyLawReformsReport.PDF>.
- De Blasio, G., & Vuri, D. (2013). Joint custody in the Italian courts. *ILR Review*, 13(868), 1–8. <https://doi.org/10.1186/1471-2458-13-868>.
- Emery, R. E. (2016). *Two homes, one childhood: A parenting plan to last*. New York: HarperCollins.
- Emery, R. E., & Tornello, S. L. (2014). Rejoinder to Millar and Kruk when there is no neutral null hypothesis? *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 120–127. <https://doi.org/10.1111/jomf.12070>.
- Fehlbeg, B., Millward, C., & Campo, M. (2011a). Shared post-separation physical custody. *Family Matters*, 86, 33–39.
- Fehlbeg, B., Smyth, B., MacClean, M., & Roberts, C. (2011b). Legislation: A research review. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 10(3), 103–115. <https://doi.org/10.1093/ijl/fdq015>.
- Fransson, E., Folkesson, L., Bergström, M., Östberg, V., & Lindfors, P. (2018). Recurrent pain in mid-adolescents living in two homes. *BMC Psychiatry*, 18(1), 1–12. <https://doi.org/10.1186/s12888-018-0046-z>.
- Fransson, E., Hjern, A., & Bergström, M. (2018). What can we say regarding Swedish children? *Journal of Divorce and Remarriage*, 59, 349–363. <https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1545198>.
- Fransson, E., Läftman, S. B., Östberg, V., Hjern, A., & Bergström, M. (2018). Shared physical custody: The Swedish example. *Child Indicators Research*, 11(1), 1–12. <https://doi.org/10.1007/s12187-017-9443-1>.
- Fransson, E., Turunen, J., Hjern, A., Östberg, V., & Bergström, M. (2018). Children in joint physical custody and other family types: Considering the role of the father. *Public Health*, 144(2), 177–183. <https://doi.org/10.1111/1403494818561044>.
- Ganong, L., & Coleman, M. (2017). Studying stepfamilies: Four eras of research. *Journal of Marriage and Family*, 79(1), 1–12. <https://doi.org/10.1111/jomf.12307>.
- Gilmore, S. (2006). Contact/Shared residence and child well-being: A legal decision-making. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 10(3), 103–115. <https://doi.org/10.1093/ijl/fdq016>.
- Hagquist, C. (2016). Family residence and psychosomatic problems among children in different family structures. *Scandinavian Journal of Social Medicine*, 44(3), 156–164. <https://doi.org/10.1111/sjms.12064>.
- Härkönen, J., Bernardi, F., & Boertien, D. (2017). Family dynamics and child adjustment: A comparative study of children in different family structures. *European Journal of Population*, 33, 1–22. <https://doi.org/10.1007/s10826-016-0210-3>.
- Harris-Short, S. (2010). Resisting the march towards 50/50 shared physical custody: A review of 40 studies on outcomes for children. *Journal of Social Welfare and Family Law*, 32(1), 1–12. <https://doi.org/10.1080/0969069.2010.520519>.
- Haugen, G. M. D. (2010). Children's perspectives on everyday experience and agency dilemmas. *Children and Society*, 24(2), 112–122. <https://doi.org/10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x>.
- Hook, J. L. (2006). Care in context: Men's unpaid work in 20 countries. *Journal of Family Psychology*, 20(4), 639–660. <https://doi.org/10.1037/0893-3200.20.4.639>.
- Jablonska, B., & Lindberg, L. (2007). Risk behaviours, victimisation and mental health in children in different family structures. *Social Psychiatry and Psychiatric Epidemiology*, 42(1), 1–12. <https://doi.org/10.1007/s00127-007-0210-3>.
- Jappens, M., & Van Bavel, J. (2016). Parental divorce, residence arrangements, and contact between grandchildren and grandparents. *Journal of Marriage and Family*, 78(2), 451–467. <https://doi.org/10.1111/jomf.12302>.
- Jensen, T. M., & Pace, G. T. (2016). Stepfather involvement and stepfather-child relationship quality: Parental marital status as moderators. *Journal of Marital and Family Therapy*, 42(4), 659–671. <https://doi.org/10.1111/jmft.12165>.
- Juby, H., Le Bourdais, C., & Marciel-Gratton, N. (2005). Sharing roles, sharing custody? Couples' and children's living arrangements at separation. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 157–167. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2005.00012.x>.
- Kalmijn, M. (2016). Father-child contact, interparental conflict, and depressive symptoms among divorced parents. *European Sociological Review*, 32(1), 68–80. <https://doi.org/10.1093/esfj/evv095>.
- Kaspiew, R., Gray, M., Weston, R., Moloney, L. A., Hand, K., & Qu, L. (2009). *Evaluation of 2006 family law reforms in Australia*. <http://dro.deakin.edu.au/eserv/DU:30029432/klettke-evaluation-fullreport-2009>.
- Kelly, J. B. (2007). Children's living arrangements following separation and divorce: Insights from clinical research. *Family Process*, 46(1), 35–52. <https://doi.org/10.1111/j.1545-5300.2006.00190.x>.
- Kelly, J. B., & Lamb, M. E. (2000). Using child development research to make appropriate custody decisions for young children. *Family Court Review*, 38(3), 297–311. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3737.2000.00274.x>.
- King, V., & Sobolewski, J. M. (2006). Nonresident fathers' contributions to adolescent well-being. *Journal of Family Psychology*, 20(3), 537–557. <https://doi.org/10.1037/1089-3200.20.3.537>.
- Kitterød, R. H., & Lyngstad, J. (2012). Untraditional caring arrangements among parents living apart. *Demographic Research*, 27(5), 121–152. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2012.27.5>.
- Kitterød, R. H., & Wiik, K. A. (2017). Shared residence among parents living apart in Norway. *Journal of Divorce and Remarriage*, 58(4), 556–571. <https://doi.org/10.1111/fcre.12304>.
- Kruk, E. (2005). Shared parental responsibility. *Journal of Divorce and Remarriage*, 43(3–4), 115–124. https://doi.org/10.1300/J087v43n03_07.
- Kruk, E. (2012). Arguments for an equal parental responsibility presumption in contested child custody cases. *American Journal of Family Therapy*, 40(1), 33–55. <https://doi.org/10.1080/01926187.2011.57534>.
- Markham, M. S., & Coleman, M. (2012). The good, the bad, and the ugly: Divorced mothers' experiences of coparenting. *Family Relations*, 61(4), 586–600. <https://doi.org/10.1111/j.1741-3729.2012.00718.x>.
- Masardo, A. (2009). Managing shared residence in Britain and France: Questioning a default paradigm. In K. Rummery, I. Greener, & C. Holden (Eds.), *Social policy review 21: Analysis and development* (pp. 197–214). Bristol: The Policy Press.
- McIntosh, J. E. (2009). Legislating for shared parenting: Exploring some underlying assumptions. *Journal of Family Psychology*, 23(3), 373–385. <https://doi.org/10.1037/a0034449>.
- McIntosh, J. E., Pruiett, M. K., & Kelly, J. B. (2014). Parental separation and overnight care of young children: Putting theory into practice. *Family Court Review*, 52(2), 256–262. <https://doi.org/10.1111/fcre.12299>.
- McIntosh, J. E., Smyth, B., Kelaher, M., Wells, Y., & Long, C. (2010). Post-separation parenting and developmental outcomes for infants and children. Collected reports. *Australian Government Department of Social Services (Australia)*. <http://clallamcountybar.com/wp-content/uploads/2012/08/Post-separation-parenting-arrangements-and-developmental-outcomes-for-infants-and-children-ports-2.pdf>.
- McIntosh, J. E., Smyth, B. M., & Kelaher, M. (2013). Overnight care patterns following parental separations with emotion regulation in infants and young children. *Journal of Family Studies*, 24(1), 1–12. <https://doi.org/10.5127/jfs.2013.19.3.224>.
- McIntosh, J. E., Smyth, B. M., & Kelaher, M. A. (2015). Responding to concerns about a study of infant care post-separation, with comments on consensus: Reply to Warshak (2014). *Psychology, Public Interest*, 14(1), 111–119. <https://doi.org/10.1037/h0101018>.
- Melli, M. S., & Brown, P. R. (2008). Exploring a new family form - the shared time family. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 22(2), 231–269. <https://doi.org/10.1093/ijl/fdq002>.
- Meyer, D. R., Cancian, M., & Cook, S. T. (2017). The growth in shared custody in the United States: Implications. *Family Court Review*, 55(4), 500–512. <https://doi.org/10.1111/fcre.12300>.
- Millar, P., & Kruk, E. (2014). Maternal attachment, paternal overnight contact, and very young child mental health: Comment on Tornello et al. (2013). *Journal of Marriage and Family*, 76(1), 232–236. <https://doi.org/10.1111/jomf.12071>.
- Neoh, J., & Mellor, D. (2010). Shared parenting: Adding children's voices and their measures of adjustment. *Journal of Child Custody*, 7(3), 155–175. <https://doi.org/10.1080/15379418.2010.51222>.
- Nielsen, L. (2011). Shared parenting after divorce: A review of shared residential parenting research. *Journal of Divorce and Remarriage*, 52(8), 586–609. <https://doi.org/10.1080/10502556.2011.619913>.
- Nielsen, L. (2014). Shared physical custody: Summary of 40 studies on outcomes for children. *Journal of Divorce and Remarriage*, 55(8), 613–635. <https://doi.org/10.1080/10502556.2014.965578>.
- Nielsen, L. (2017). Re-examining the research on parental conflict, coparenting, and custody arrangements. *Psychology, Public Policy, and Law*, 23(2), 211–231. <https://doi.org/10.1037/law0000109>.
- Nikolina, N. V. (2015). *Divided parents, shared children: Legal aspects of (residential) co-parenting in England, the Netherlands and Belgium*. Cambridge, UK: Intersentia.
- Nilsen, S. A., Breivik, K., Wold, B., & Bøe, T. (2017). Divorce and family structure in Norway: Associations with adolescent mental health. *Journal of Divorce and Remarriage*, 59, 175–194. <https://doi.org/10.1080/10502556.2017.1402655>.
- Poortman, A.-R. (2018). Postdivorce parent-child contact and child well-being: The importance of predivorce parental involvement. *Journal of Marriage and Family*, 80, 671–683. <https://doi.org/10.1111/jomf.12474>.
- Poortman, A. R., & van Gaalen, R. (2017). Shared residence after separation: A review and new findings from the Netherlands. *Family Court Review*, 55(4), 531–544. <https://doi.org/10.1111/fcre.12302>.
- Prazen, A., Wolfinger, N. H., Cahill, C., & Kowaleski-Jones, L. (2011). Joint physical custody and neighborhood friendships in middle childhood. *Sociological Inquiry*, 81(2), 247–259. <https://doi.org/10.1111/j.1475-682X.2011.00370.x>.
- Pruett, M. K., Ebling, R., & Insabella, G. (2004). Critical aspects of parenting plans for young children. *Family Court Review*, 42(1), 39–59. <https://doi.org/10.1111/j.174-1617.2004.tb00632.x>.
- Pruett, M. K., McIntosh, J. E., & Kelly, J. B. (2014). Parental separation and overnight care of young children. Part I: Consensus through theoretical and empirical integration. *Family Court Review*, 52(2), 240–255. <https://doi.org/10.1111/fcre.12087>.
- Sadowski, C., & McIntosh, J. E. (2016). On laughter and loss: Children's views of shared time parenting and security post-separation. *Childhood*, 23(1), 69–86. <https://doi.org/10.1177/0907568215570072>.
- Sandler, I. N., Wheeler, L. A., & Braver, S. L. (2013). Relations of parenting quality, interparental conflict, and overnights with mental health problems of children in divorcing families with high legal conflict. *Journal of Family Psychology*, 27(6), 915. <https://doi.org/10.1037/a0034449>.
- Schnor, C., Pasteels, I., & Van Bavel, J. (2017). Sole physical custody and mother's repartnering after divorce. *Journal of Marriage and Family*, 79, 879–890. <https://doi.org/10.1111/jomf.12389>.
- Singer, A. (2008). Active parenting or Solomon's justice: Alternating residence in Sweden for children with separated parents. *Utrecht Law Review*, 4(2), 35–47.
- Skjorten, K., & Barindhaug, R. (2007). The involvement of children in decisions about shared residence. *International Journal of Law, Policy and the Family*, 21(3), 373–385. <https://doi.org/10.1093/ijl/fdm011>.
- Smyth, B. M. (2009). A 5-year retrospective of post-separation shared care research in Australia. *Journal of Family Studies*, 15(1), 36–59. <https://doi.org/10.5127/jfs.327.15.1.36>.
- Smyth, B. M. (2017). Special issue on shared-time parenting after separation. *Family Court Review*, 55(4), 494–499. <https://doi.org/10.1111/fcre.12299>.
- Smyth, B. M., & Chisholm, R. (2017). Shared-time parenting after separation in Australia: Precursors, prevalence, and postreform patterns. *Family Court Review*, 55(4), 586–603. <https://doi.org/10.1111/fcre.12306>.
- Sobolewski, J. M., & Amato, P. R. (2007). Parents' discord and divorce, parent-child relationships and subjective well-being in early adulthood: Is feeling close to two parents always better than feeling close to one? *Social Forces*, 85(3), 1105–1124. <https://doi.org/10.1353/sof.2007.0056>.
- Sodermans, A. K., Botterman, S., Havermans, N., & Matthijs, K. (2015). Involved fathers, liberated mothers? Joint physical custody and the subjective well-being of divorced parents. *Social Indicators Research*, 122(1), 257–277. <https://doi.org/10.1007/s11205-014-0676-9>.
- Sodermans, A. K., & Matthijs, K. (2014). Joint physical custody and adolescents' subjective well-being: A personality × environment interaction. *Journal of Family Psychology*, 28(3), 346–356. <https://doi.org/10.1037/a0036713>.
- Sodermans, A. K., Matthijs, K., & Swicegood, G. (2013a). Characteristics of joint physical custody families in Flanders. *Demographic Research*, 28(29), 821–848. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2013.28.29>.
- Sodermans, A. K., Matthijs, K., & Vanassche, S. (2013b). Post-divorce custody arrangements and binuclear family structures of Flemish adolescents. *Demographic Research*, 28(15), 421–432. <https://doi.org/10.4054/DemRes.2013.28.15>.
- Solsona, M., & Spijker, J. (2016). Effects of the 2010 civil code on trends in joint physical custody in Catalonia. A comparison with the rest of Spain. *Population*, 71(2), 313–341. <https://doi.org/10.3917/pope.1602.0297>.
- Spruijt, E., de Goede, M., & Vandervalk, I. (2004). Frequency of contact with nonresident fathers and adolescent well-being: A longitudinal analysis. *Journal of Divorce and Remarriage*, 40(3–4), 77–90. https://doi.org/10.1300/J087v40n03_05.
- Spruijt, E., & Duindam, V. (2009). Joint physical custody in the Netherlands and the well-being of children. *Journal of Divorce and Remarriage*, 51(1), 65–82. <https://doi.org/10.1080/10502550903423362>.
- Steinbach, A. (2013). Family structure and parent-child contact: A comparison of native and migrant families. *Journal of Marriage and Family*, 75(5), 1114–1129. <https://doi.org/10.1111/jomf.12060>.

NOVÉ FORMY RODIČOVSTVÍ: STRÍDAVÁ PÉČE A HLEDÁNÍ JEJÍCH DŮSLEDKŮ PRO DĚTI – PŘEHLEDOVÁ STUDIE¹

Petr Fučík

Michaela Šolcová

Fakulta sociálních studií Masarykova univerzita, Brno

New Forms of Parenting: Physical Shared Custody and the Search for its Consequences for Children – Review

Abstrakt:

Dlouhodobé kulturní trendy narůstající křehkosti partnerství, proměn genderových rolí a pojetí dětství vytvářejí situaci, v níž roste relevance forem sdíleného rodičovství po rozpadu partnerství rodičů. Tato přehledová studie si klade za cíl zpřístupnit českému čtenáři souhrn zahraničních výzkumů, jež se zabývají vlivem porozvodových uspořádání na děti, zejména s důrazem na ty formy, v nichž dítě střídá domácnosti rodičů. V odborných recenzovaných článcích v rámci databází Web of Science, Scopus, Jstor, Springer a podobných jsme hledali nejprve odpověď na otázku, jaké negativní a pozitivní důsledky střídání domácností produkuje. Přehled relevantní literatury ukazuje, že předpoklad o celkově negativním působení střídavé péče není v souladu s výsledky většiny analýz. Srovnání ukazují spíše opak – tedy převahu pozitivních důsledků střídavé péče, které jsou však modifikovány okolnostmi. Proto jsme se dále zaměřili na práce, které zkoumají nejdůležitější intervenující faktory, jimiž jsou konflikt rodičů, status původní rodiny, nová partnerství rodičů, vzdálenost domácností a charakteristiky dítěte. Podrobné výzkumy v této oblasti ukazují, že pouze v rodinách, kde se vyskytují výrazně negativní okolnosti (rozsáhlý a chronický konflikt, ekonomická deprivace atp.) dokážou negativa okolností převážit benefity kontaktu s oběma rodiči, které střídavá péče obecně přináší. V závěru textu shrnujeme zjištění ze zahraničních zdrojů, diskutujeme jejich přenositelnost do českého prostředí a na základě literatury navrhuje oblasti, jimž by měla být věnována pozornost při snaze zajistit dětem a rodičům možnost udržet vzájemné vztahy i po rozpadu partnerství.

Přehledová studie vyjde v časopise Sociální studia II/2022

[STRÁNKY ČASOPISU:](https://journals.muni.cz/socialni_studia)

https://journals.muni.cz/socialni_studia

Má smysl se (zahraničními) výzkumy porozvodových uspořádání zabývat?

PROTI: individuální rozmanitost případů

Okolnosti případů i charakteristiky dětí jsou natolik různorodé, že prakticky nelze výzkumem odhalit vlivy samotné střídavé, či výlučné péče. „Průměry“ jsou zavádějící a nesmyslné, je třeba individuální přístup.

ALE:

Tento argument vylučuje využití statisticky zpracovaných „zprůměrovaných“ dat. Ale srov. tzv. evidence-based practice.

Žádné výsledky plošných studií nelze použít jako automatickou šablonu při rozhodování o jednotlivcích a s tímto cílem nejsou produkovány. Výzkumy poskytují tzv. pravděpodobnostní, a nikoliv deterministické výsledky.

Srovnej: víme, že kouření zkracuje život, nicméně to neznamena, že každý kuřák zemře dříve než nekuřák. Je užitečné vědět, zda kouření „v průměru“ škodí?

Má smysl se (zahraničními) výzkumy porozvodových uspořádání zabývat?

PROTI: Kulturní specifičnost výsledků

Přebírání zahraničních výsledků může být zavádějící. Výzkumy často pocházejí ze zemí, kde má střídavá péče delší tradici, její praxe je společensky akceptovaná a také institucionálně podpořena.

ALE:

Mnoho indikátorů, které dané studie používají, nelze označit za kulturně specifické, ale naopak poměrně dobře převoditelné mezi kulturami: například poruchy spánku u dětí (Turunen et al. 2021), psychosomatické problémy (Augustijn 2021), subjektivní životní spokojenost (Steinbach et al. 2021; Vanassche et al. 2013), relativní pozice dětí ve školním kolektivu (Havermans et al. 2017), školní výkon atp., a celkově lze říci, že pokud samotné střídání v obecné rovině produkuje výrazně negativní důsledky, měl by se takto univerzální efekt projevit i v kulturně odlišných datech.

Výzkumné otázky – co hledáme v literatuře:

- **(1) Jaké důsledky pro děti produkují uspořádání se střídavou péčí ve srovnání s výhradní péčí?**
- **(2) Jak výsledky střídavé péče modifikuje konflikt rodičů, jejich statusová a vzdělanostní pozice a komplexnost nových domácností?**
- Kromě polemik o těchto okolnostech, jež bychom mohli z hlediska dítěte jako subjektu označit za vnější, existuje také stále nevyřešená kontroverze o vhodnosti střídavé péče v raném věku (kojenec, batole), nebo obecněji vzato oblast literatury, která zkoumá vliv charakteristik dítěte na výsledky střídavé péče. Tuto oblast ponecháme z důvodu omezeného rozsahu této studie stranou a zájemce odkazujeme na příslušnou literaturu v originálu (Emery a Tornello 2014; Millar a Kruk 2014; Otto a Keller 2014; Tornello et al. 2013). Vynecháme taktéž rozsáhlou část výzkumu, která je věnována vlivu na zúčastněné dospělé (Bauserman 2012; Brotsky et al. 2005) či širším souvislostem střídavé péče – například literaturu o preferenci střídavé péče (Brandén a Haandrikman 2019; Fox a Kelly 1995; Marinho a Gouveia 2021; Wilcox et al. 1998), o postojích veřejnosti k ní (Bala et al. 2017) či roli nevlastních rodičů (Darwiche et al. 2021; Gates 2019).

Shrnutí výsledků současného zahraničního výzkumu vlivu SP na děti:

++ Bez kontroverzí: SP má přínosy tam, kde není patologie.

tj. hypotéza o negativním vlivu střídavé péče je neudržitelná

(Srov. Baude et. al. 2016; Nielsen 2018; Steinbach 2019)

CONCLUSION

To begin with, the empirical results of many studies show that children in joint physical custody arrangements are often equal (not worse) and sometimes slightly better off in their welfare than children living in sole physical custody (e.g., Bergström et al., 2015; Fransson et al., 2016; Hagquist, 2016; Spruijt & Duindam, 2009; Turunen et al., 2017). Thus, the first important answer to the question of the effect of joint physical custody is, indeed, that children are not generally harmed, as was often discussed when the pattern of equal parental care after separation or divorce emerged in several Western countries. In addition, there is also empirical evidence that joint physical custody arrangements have certain benefits for parents, including better health, greater freedom, and a more equitable share of the burdens of childcare (e.g., Bergström et al., 2014; Cashmore et al., 2010; Melli & Brown, 2008; Van der Heijden et al., 2016).

Fam. Proc., Vol. 58, June, 2019

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/famp.12372>

Steinbach, A. (2019), Children's and Parents' Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review. *Fam. Proc.*, 58: 353-369.
doi:[10.1111/famp.12372](https://doi.org/10.1111/famp.12372)

The screenshot shows the Wiley Online Library interface. At the top, there is a search bar and a 'Login / Register' link. The main header features the journal title 'FAMILY PROCESS' and the volume information 'Volume 58, Issue 2, June 2019, Pages 353-369'. The article title is 'Children's and Parents' Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review' by Anja Steinbach. It is labeled as an 'Original Article' and has 62 citations. The abstract text is visible, starting with 'Joint physical custody (JPC), a parental care arrangement in which a child lives with each parent for at least 25–50% of the time after separation or divorce, is increasingly common in many Western societies...'. On the right side, there is a 'Recommended' section with several related articles, including 'Post-Separation Parenting Time Schedules in Joint Physical Custody Arrangements' and 'Divorce, Child Custody, and Parenting Plans'.

Shrnutí výsledků současného zahraničního výzkumu vlivu SP na děti:

++ Bez kontroverzí: SP má přínosy tam, kde není patologie.

tj. hypotéza o negativním vlivu střídavé péče je neudržitelná

(Srov. Baude et. al. 2016; Nielsen 2018; Steinbach 2019)

Conclusion

As the studies summarized in this article demonstrate, JPC is generally linked to better outcomes than SPC for children, independent of parenting factors, family income, or the level of conflict between parents. It appears that leaving the classwork, clothing, cleats, or clarinet at the other parent's house and living under two sets of rules has not created dire circumstances for JPC children—perhaps because they are not leaving behind the love, attention, involvement, and commitment of either parent when with their other parent.

Those who minimize the contribution of JPC argue that it is factors such as parents' income, education, parenting skills, and low conflict that better account for the positive outcomes seen in JPC children. This view finds very little support in the data from the 60 studies.

*...střídavá péče je obecně spojena s lepšími výsledky, než péče výhradní a to nezávisle na přístupu rodičů, příjmu rodiny, či úrovni konfliktu mezi rodiči. Zdá se, že zapominání sešitů, oblečení, kopaček, nebo klarinetu v domě druhého rodiče a život ve dvou režimech pravidel nevytváří zoufalé okolnosti pro děti žijící ve střídavé péči. Možná proto, že neztrácejí lásku, pozornost, zájem a závazek jednoho rodiče, když pobývají u druhého. [Nielsen 2018 s. 276] V anglickém originále je použit termín *Joint physical custody**

Nielsen, L. (2018a). Joint Versus Sole Physical Custody: Children's Outcomes Independent of Parent-Child Relationships, Income, and Conflict in 60 Studies. *Journal of Divorce & Remarriage*, 59(4), 247–281.
<https://doi.org/10.1080/10502556.2018.1454204>

Tabulka 1: Přehled nejvlivnějších studií mapujících obecný vliv střídavé péče na děti a jejich závěrů

Studie	Druh výzkumu	Závěry
Bauserman 2002	Meta-analýza	Děti ve SP se lépe adaptují na rozvod než ve VP. SP podporuje trvalý kontakt s oběma rodiči na rozdíl od VP.
Steinbach 2019	Přehledová studie	SP dětem neškodí, v průměru mají lepší výsledky v oblasti emoční, psychického i fyzického zdraví než děti ve VP.
Nielsen 2014, 2018	Přehledová studie	Děti ve SP mají obecně lepší výsledky ve srovnání s dětmi z VP bez ohledu na příjem rodičů, úroveň konfliktu a přístup rodičů.
Baude et al. 2016	Meta-analýza	Děti ve SP mají lepší porozvodovou adaptaci a v případě neexistence vysoké míry konfliktu převažují pozitiva SP nad VP.
Haugen 2010	Rozhovory s dětmi, Norsko	SP může být v nejlepším zájmu dítěte, pokud je respektován jeho/její názor. Ze SP spíše nebenefitují děti v rodinách s vysokou mírou konfliktu.
Hjern, Bergström et al. 2021	Dánsko, survey	Hypotéza o negativním vlivu SP nemá oporu v datech. U dětí ve věku 7 let nejsou rozdíly v mentálním zdraví podle typu porozvodového uspořádání.
Augustijn 2021	Německo, survey	Děti ve SP měly méně mentálních problémů a celkově si po psychické stránce vedly lépe nežli ve VP za podmínky nízkého konfliktu mezi rodiči.
Melli a Brown 2008	USA, survey	SP většinou praktikují rodiče s vyšším socioekonomickým statusem než rodiče s VP.
Fransson et al. 2016	Švédsko, survey	Více psychických problémů vykazovaly děti ve VP nežli děti ve SP.

Poznámka: SP = střídavá péče, VP = výlučná péče – zde použito k označení režimu, kdy děti střídají domácnosti, vs. pobyt v jedné. Survey = výběrové šetření na vzorku populace

Tabulka 2: Přehled nejvlivnějších studií mapujících intervenující faktory ve vztahu k důsledkům střídavé péče

Studie	Kontrolované intervenující faktory	Závěry po kontrole intervenujícího faktoru
Baude et al. 2016		Konflikt posiluje tlak čelit volbám mezi přízní vůči oběma rodičům ve SP.
McIntosh a Chisholm 2008	úroveň konfliktu mezi rodiči	Při výskytu konfliktu existuje možnost prohloubení pocitu nezakořeněnosti a nestability v rámci SP.
Nielsen 2018		V rodinách s vysokou mírou konfliktu si děti vedly lépe ve SP než ve VP.
Kruk 2018; Warshak 2015		Profit ze vztahu s oběma rodiči ve SP převáží stres z neshod (pokud se nejedná o extrém).
Hjern, Bergström et al. 2021		SP přináší méně negativ ve srovnání s VP.
Fransson et al. 2016	socioekonomický status rodičů	Více psychických problémů vykazovaly děti ve VP než děti ve SP.
Augustijn 2021		Vliv vzdělání rodičů se nejevil jako významný. Celkově měly děti ve SP lepší psychické zdraví než děti ve VP.
Nielsen 2018		Děti ve SP vykazují lepší výsledky než děti ve VP i při kontrole velikosti příjmu rodičů.
Campo et al. 2012	komplexnost struktury domácností	Uspořádání SP s novými partnery rodičů může být problematické, zvláště pokud se pak dítě necítí „jako doma“.

Shrnutí výsledků současného zahraničního výzkumu vlivu SP na děti:

+ - Kontroverze: **Je SP přínosná i tam, kde je vysoká míra konfliktu?**

+ Argumenty pro: Kontakt s oběma rodiči převáží stres z konfliktu, konflikt časem ustává, ani ve výlučné péči děti nejsou konfliktu ušetřeny (Kruk, 2012; Warshak, 2014)

- Argumenty proti: Konflikt neumožňuje adaptaci, prodlužuje negativní efekt rozvodu. (Emery, 2016; McIntosh, Pruett, & Kelly, 2014; Pruett, McIntosh, & Kelly, 2014)

+ - Kontroverze: **Je SP vhodná pro kojence a batolata?** (Resp. od jakého věku je SP vhodná?)

+ Argumenty pro: Attachment se neváže výhradně na jednu osobu, vazbu na oba rodiče je třeba bezvýhradně udržovat nepřerušenu, obtížně pak navázat. (Millar & Kruk, 2014)

- Argumenty proti: Attachment u dětí střídajících domovy je nejistý. (Tornello et al., 2013)

BLOK 3

Výsledky výzkumu střídavé
péče na katedře sociologie
FSS MUNI

Výzkumy SP v České republice

V mimo-sociologickém kontextu:
Rodinné právo - úvahy a komentáře k judikaturám

Psychologie - Přehledové práce neúplné a staršího data,
poradenská literatura

Sociologický výzkum:

STATI

**JEHO A JEJÍ POHLED: STŘÍDAVÁ PÉČE Z PERSPEKTIVY
MATEK A OTCŮ¹** / MARTA VOHLÍDALOVÁ

GENDER, ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI, VÝZKUM

ROČNÍK 15, ČÍSLO 1/2014 | 29

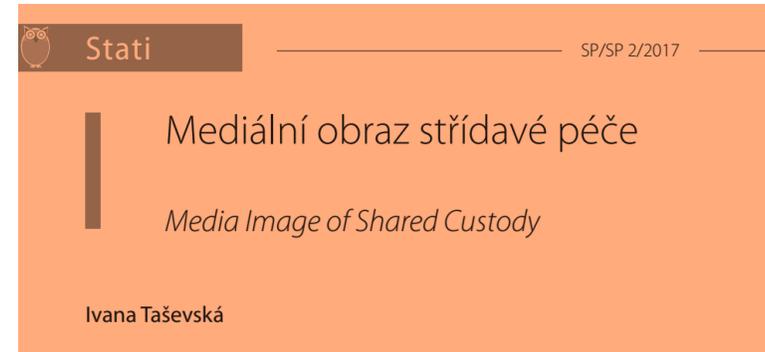
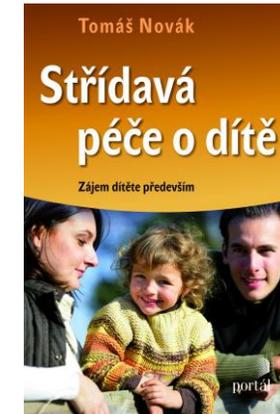
The Fathers' Rights Movement as a Subaltern Counterpublic¹

Martin Fafejta²

Department of Sociology, Andragogy and Cultural Anthropology, Olomouc

The Fathers' Rights Movement as a Subaltern Counterpublic. According to Nancy Fraser, some formal members of the public sphere tend to be informally marginalized and consequently form "subaltern counterpublics". This article applies the concept of subaltern counterpublics to the Czech fathers' rights movement, where members of the movement believe they are discriminated in their parental rights and pushed out of the debate in the public sphere. In spite of being individuals who have represented the traditional hegemony of the public sphere, they have created their own counterpublics in order to assert their interests.

Sociológia 2018, Vol. 50 (No. 3: 225-245)

... A NYNÍ TAKÉ BĚŽÍ PROJEKT VÚPSV

Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role,
jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového
uspořádání péče

<https://www.vupsv.cz/projekty/?id=337>

VÝZKUM STŘÍDAVÉ PÉČE FSS MUNI:

KATEDRA SOCIOLOGIE FSS MUNI 2018 - ?

KVANTITATIVNÍ ČÁST (2018)

Postoje k SP (EVS 2017, CHPS 2018), sekundární analýza HBSC 2010.

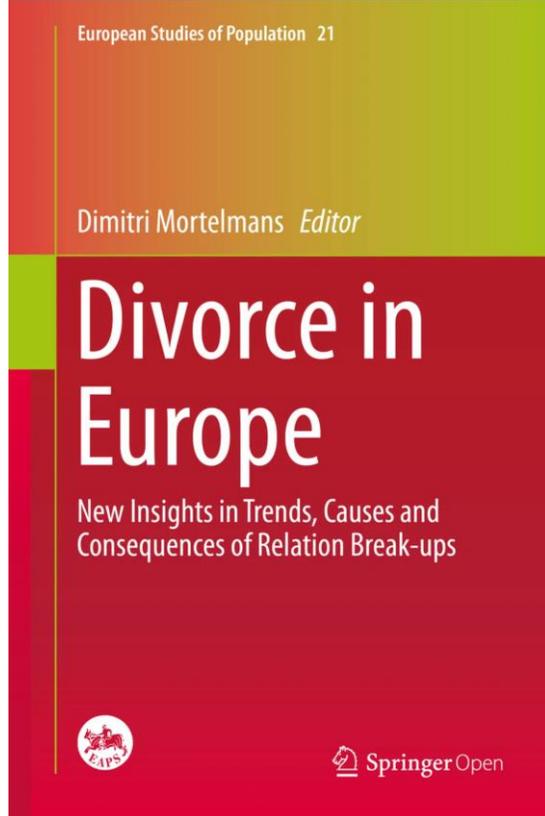
KVALITATIVNÍ ČÁST (2018 - ?)

Otevřený dotazník a kvalitativní rozhovory s třemi skupinami:

- 1) Rodiče . . . . . (podzim/zima 2018) N = 80 rozhovorů, 150 dotazníků
- 2) Institucionální aktéři . . . . . (zima 2018/jaro 2019) N = 25 rozhovorů
- 3) Dospělé děti . . . . . (POKRAČUJE) N = 20 rozhovorů

Library research: shrnutí zahraničních zdrojů na téma SP
sociologické/psychologické/gender/demografické/sociální práce

(Diskursivní analýzy: diskuse, internetové zdroje ?? Možná časem)

Analýza postojů veřejnosti publikována v knize editora Mortelmanse „Divorce in Europe“

<https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-030-25838-2>

Springer Link

Search Log in

Divorce in Europe pp 253–270 | [Cite as](#)

Public Attitudes Toward Shared Custody: The Czech Republic

[Petr Fučík](#)

Chapter | [Open Access](#) | [First Online: 31 January 2020](#)

4803 Accesses | 1 [Altmetric](#)

Part of the [European Studies of Population](#) book series (ESPO,volume 21)

Abstract

In the beginning of the existence of divorce as a social institution, parenthood was not as deeply problematized as the moral aspects of the partnership. In contrast, current public and scientific debates are most frequently involved in the questions of the impact of divorce on the children. Shared custody can be understood as a result of this cultural shift. The knowledge about public attitudes toward this topic and its social differentiation is limited. This study presents a unique source of data on shared custody attitudes from EVS (European Values Study) and CHPS (Czech Household Panel Survey) surveys conducted recently in the Czech Republic. The results show there is a substantive distinction between the attitudes of men and women and that the acceptance of shared custody is higher in younger age groups. No differences according to the social and economic status of respondents and their family backgrounds were found. Concerning the broader attitudinal contingency, we found no relationship between egalitarian gender attitudes and the acceptance of shared custody, but conservative attitudes toward divorce consequences increase the acceptance of shared custody.

[Download book PDF](#)

[Download book EPUB](#)

Sections | [References](#)

- [Abstract](#)
- [Introduction](#)
- [Shared Custody: A New Phenomenon in Post-Div...](#)
- [Research on Shared Custody](#)
- [Public Attitudes Toward Shared Custody](#)
- [Methods and Data](#)
- [Descriptive Results](#)
- [Exploring Factors Affecting Attitudes Toward Sha...](#)
- [Discussion](#)
- [Conclusion](#)
- [Notes](#)
- [References](#)
- [Acknowledgement](#)
- [Author information](#)
- [Editor information](#)

Stručná ukázka výstupu kvantitativní části:

V reprezentativním výzkumu Czech Household Panel Survey (český název Proměny české společnosti) jsme položili mimo jiné obecnou otázku na názor široké veřejnosti na střídavou péči:

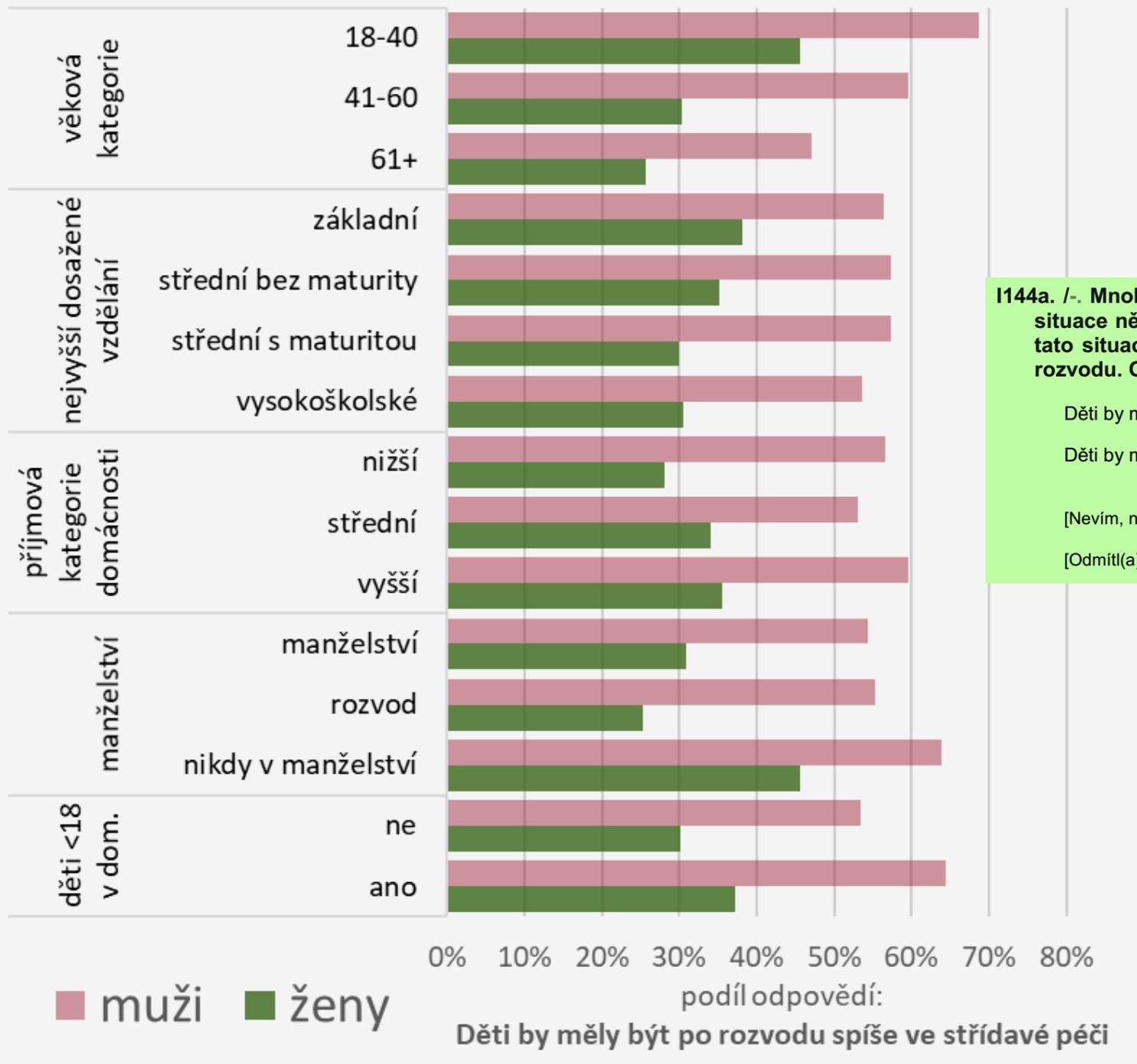
I144a. /-. Mnoho dětí v současnosti zažívá rozvod svých rodičů a je často těžké tyto situace nějak uspokojivě řešit. Rádi bychom znali Váš názor, i když se Vás třeba tato situace netýká, jak se díváte na různé možnosti uspořádání péče o děti po rozvodu. Obecně vzato si myslíte, že:

Děti by měly být po rozvodu spíše ve střídavé péči ₁

Děti by měly být po rozvodu spíše s jedním z rodičů ₂

[Nevím, nemohu posoudit] ₈₈

[Odmítl(a)] ₉₉

I144a. /-. Mnoho dětí v současnosti zažívá rozvod svých rodičů a je často těžké tyto situace nějak uspokojivě řešit. Rádi bychom znali Váš názor, i když se Vás třeba tato situace netýká, jak se díváte na různé možnosti uspořádání péče o děti po rozvodu. Obecně vzato si myslíte, že:

- Děti by měly být po rozvodu spíše ve střídané péči 1
- Děti by měly být po rozvodu spíše s jedním z rodičů 2
- [Nevím, nemohu posoudit] 88
- [Odmítl(a)] 99

I146. /-. Často se mluví o tom, zda střídavá péče je spíše zájmem rodičů, nebo je pro dobro dětí. Který z následujících výroků by byl nejbliž Vašemu pohledu na střídavou péči?

Předložte kartu k ot. 146.

Myslím, že střídavá péče většinou vyhovuje spíše dospělým. 1

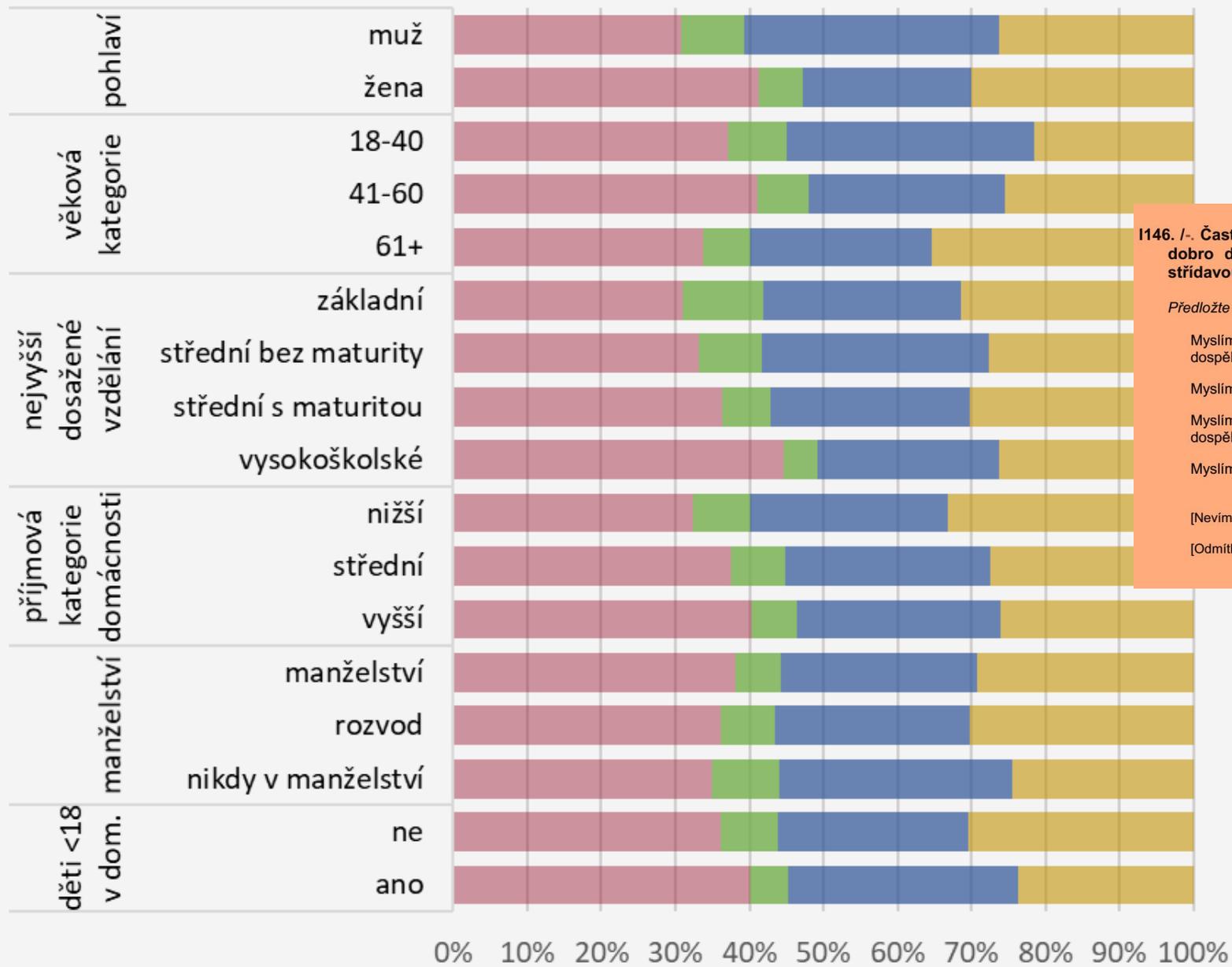
Myslím, že střídavá péče většinou vyhovuje spíše dětem. 2

Myslím, že střídavá péče většinou vyhovuje dětem i dospělým. 3

Myslím, že střídavá péče většinou nevyhovuje nikomu. 4

[Nevím, nemohu posoudit] 88

[Odmítl(a)] 99

1146. /- Často se mluví o tom, zda střídaná péče je spíše zájmem rodičů, nebo je pro dobro dětí. Který z následujících výroků by byl nejbliž Vašemu pohledu na střídanou péči?

Předložte kartu k ot. 146.

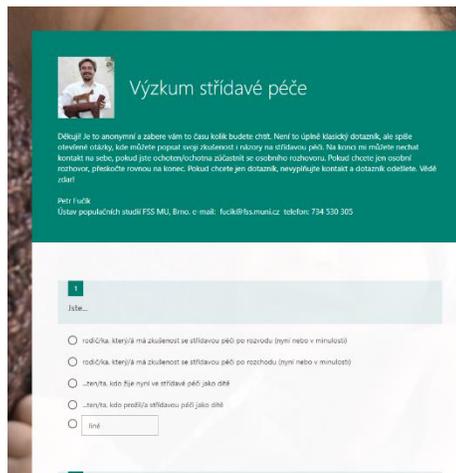
- Myslím, že střídaná péče většinou vyhovuje spíše dospělým. 1
- Myslím, že střídaná péče většinou vyhovuje spíše dětem. 2
- Myslím, že střídaná péče většinou vyhovuje dětem i dospělým. 3
- Myslím, že střídaná péče většinou nevyhovuje nikomu. 4
- [Nevím, nemohu posoudit] 88
- [Odmítl(a)] 99

■ ...spíše dospělým. ■ ...spíše dětem. ■ ...dětem i dospělým. ■ ...nevyhovuje nikomu.

Data kvalitativní části výzkumu (rodiče):

Může být věda o rozchodu a péči, o lásce?
 Domnívám se, že můžet. Nebude to věda, která máří a předkládá, nebude ani tak přesná, ale mám za to, že je potřebná. Životy, které žijeme, nejsou ovlivněny jen naší vlastní vůlí, ale také okolnostmi. Někteří se hodi vobčt...

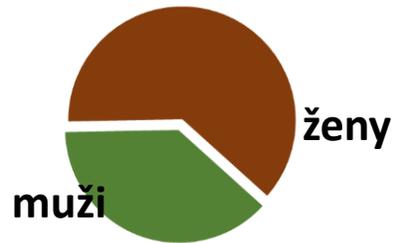
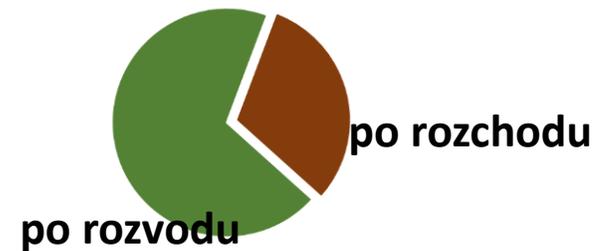
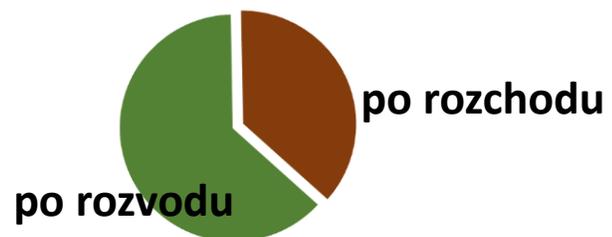
ON-LINE OTEVŘENÝ DOTAZNÍK

N=150

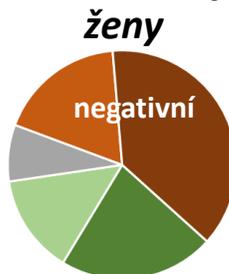
HLOUBKOVÉ ROZHOVORY

N=80

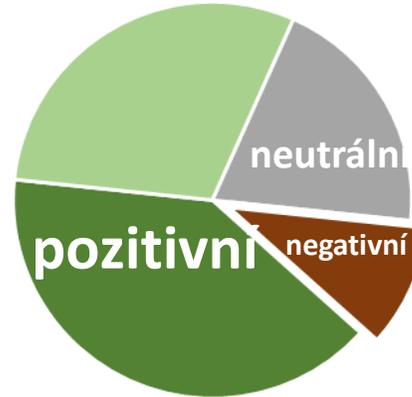
ZDROJ KONTAKTŮ PRO

Subjektivní hodnocení praxe střídavé péče

Dva světy střídavé péče:

Otcové: homogenní skupina
Neutrální a negativní pohled je dán nedokončenou snahou dosáhnout vyrovnaného střídání

Matky: dvě rozdílné skupiny
Negativní hodnocení – vliv střídání na děti, vliv konfliktu, ztráta exkluzivní role
Pozitivní hodnocení – udržení kontaktu dětí s otcem, poskytnutí dvou rolových vzorů

Výzkumné otázky kvalitativní části:

Jaké jsou strategie a procesy vyjednávání o střídavé péči?

Jaká jsou subjektivní zhodnocení praxe střídavé péče?

Specificky v kontextu post-komunistické rodinné politiky

(V obecnějším smyslu – rodinné právo, praxe soudů, sociální práce, podpůrných institucí)

Pionýři a MDŽ

Klíčová témata výzkumu:

Oproti stereotypnímu důrazu na stěhování se jeví jako významná následující témata:

Komplexnost rodinných uspořádání (ne stěhování, ale vztahy hrají roli)

Flexibilní režimy střídání (ne stabilita, ale možnost vlastní volby)

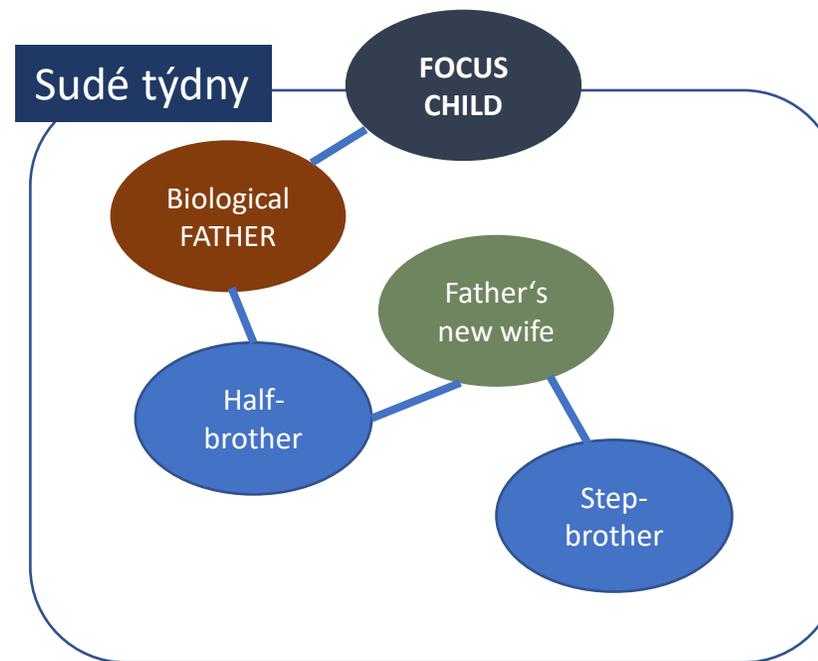
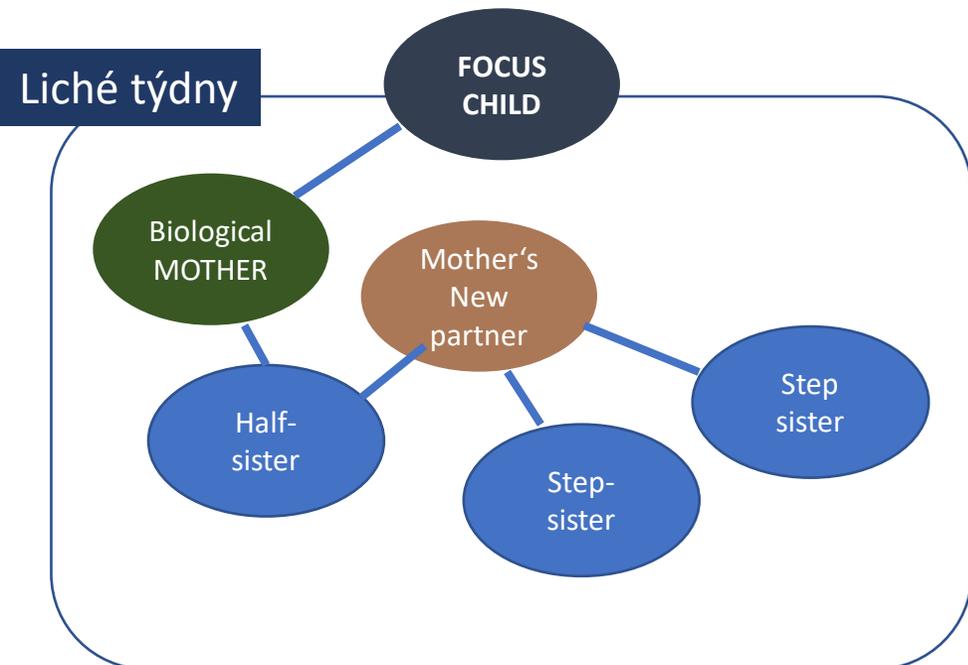
Výstup ze střídavé péče (nejen důraz na počátek režimu, ale také na přechod do dospělosti)

Komplexnost uspořádání rodinných struktur

Rozvody, či rozchody jsou paradoxně jedním z nejdůležitějších faktorů, jež zvyšují rozsah příbuzenských/rodinných sítí. Modely střídavé péče vytvářejí rozvětvené a dynamické sítě, jež lze chápat jako oscilující rodiny

Příklady konstelací

Subjektivní zkušenost s oscilujícími rodinami

Ztráty a zisky: Nové osoby v blízkých vztazích (nevlastní sourozenci, partneři rodičů, širší rodina). Omezený čas strávený v obou domácnostech

Překvapivé sourozenecké konstelace (jak získat o dva roky mladšího sourozence v patnácti letech?)

Rozmanitost primární socializace

Zkušenost s rozdílnými režimy domácností relativizuje normativní a hodnotové pozice – vyjednávávaná praxe každodennosti.

Rozmanitost socializace do rolí mužů a žen

Multiplicita rolí (v komplexních uspořádáních dva rolové modely otce, matky)

Konflikt jako klíčové téma úvah o vhodnosti modelů sdíleného rodičovství:

Přestože konflikt rodičů je obecně brán jako překážka střídavé péče, má velmi různé zdroje a funkce

Je konflikt tak častý jak se zdá? (asi jako kdybychom předpokládali, že výměna manželek reprezentuje současnou rodinu)

Neguje konflikt přínosy styku s oběma rodiči?

Je sdílené rodičovství náchylnější ke konfliktům?

PÉČE A VÝŽIVA DĚTÍ PO ROZCHODU RODIČŮ PODLE VÝSLEDKŮ OPATROVNICKÝCH ŘÍZENÍ

Sylvia Höhne¹⁾ – Jana Paloncycová²⁾

CHILD CUSTODY AND MAINTENANCE AFTER PARENTAL SEPARATION ACCORDING TO THE RESULTS OF COURT PROCEEDINGS

Abstract

This article examines child custody in 2018 after parental separation. In most cases mothers are given sole custody of the children and fathers are responsible for the payment of child maintenance. However, the share of fathers who are awarded sole custody increases slightly with the age of the child and shared custody is more common arrangement in the case of children aged 4 to 15 years. An agreement between parents significantly reduces the duration of court proceedings on this matter.³⁾

Keywords: Child custody, maintenance, parental separation, court decision, Czech Republic

Demografie, 2021, 63: 3–21

ÚVOD

Česká rodina prochází v posledních desetiletích velkými proměnami v souvislosti se změnami společenských norem, jež jsou odrazem ekonomického vývoje, situace na trhu práce, proměn genderových rolí i postupující globalizace. Pro současnou rodinu je příznačná rostoucí diverzita forem rodinného soužití v důsledku destandardizace životních drah. S tím souvisí i poměrně značná nestabilita partnerských vztahů a rodiny jako takové (Kuchařová a kol., 2020).

Rozvod manželství je předmětem zájmu řady společenských disciplín (sociologie, psychologie, demografie, práva apod.). S postupným rozvolňováním společenských norem je však třeba mít na paměti, že se rodina rozpadá i v důsledku rozvodu nesezdaného páru. Bez ohledu na právní formu partnerského soužití má jeho zánik významné dopady nejen

na samotné partnery, ale zejména na jejich děti. Rozhod rodičů je pro většinu dětí velmi stresující, a pokud jej doprovází vyostřené konflikty, ne zřídka se to významně promítne do jejich dalšího vývoje a celého života (Mooney a kol., 2009; Everett – Everett, 2000; Levine – Klíneová, 2012; Ballník, 2012; Matějček – Dytrch, 1994; Štátná, 2006; Fučík, 2013; Matoušek a kol., 2015; Šigutová, 2018). Rodičovský konflikt je pro dítě zátěžovou situací, zvláště když se ho rodiče snaží do svých sporů zatáhnout (Everett – Everett, 2000; Levine – Klíneová, 2012; Ballník, 2012; Matějček – Dytrch, 1994; Vaníčková, 2014; Novák a kol., 2015). Rozpad rodiny si děti většinou nepřejí, spory mezi rodiči je velmi trápí. Často kvůli nim zažívají pocity viny, neboť mají za to, že jsou jejich příčinou. Rozhod rodičů, a to i ten relativně bezkonfliktní, dětem přináší výrazné změny v jejich životě – od případné změny

1) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika. Kontakt: sylvia.hohne@vupsv.cz.

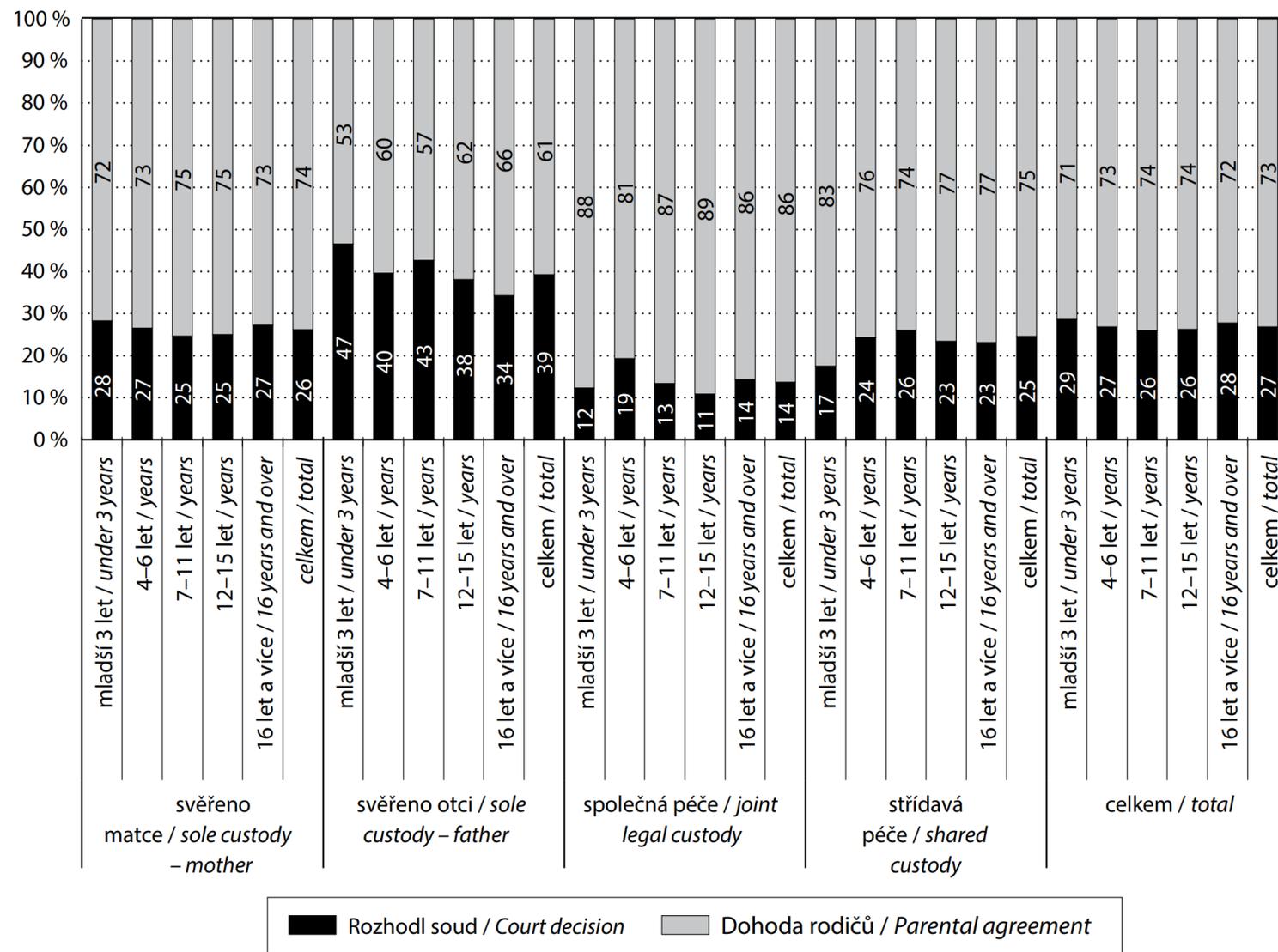
2) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika. Kontakt: jana.paloncycova@vupsv.cz.

3) Text vznikl v rámci projektu VÚPSV, v. v. i., Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče.

Pro srovnání analýza **Höhe** a **Paloncycová**:

Graf 2: Dohoda rodičů podle svěřeni dítěte do péče a podle věku dítěte, 2018 (v %)

Parental agreement by child custody arrangements and by age of the child, 2018 (in %)

Zdroj: Databáze Ministerstva spravedlnosti.

Source: Database of the Ministry of Justice.

PÉČE A VÝŽIVA DĚTÍ PO ROZCHODU RODIČŮ PODLE VÝSLEDKŮ OPATROVNICKÝCH ŘÍZENÍ

Sylva Höhne¹⁾ – Jana Palonciová²⁾

CHILD CUSTODY AND MAINTENANCE AFTER PARENTAL SEPARATION ACCORDING TO THE RESULTS OF COURT PROCEEDINGS

Abstract

This article examines child custody in 2018 after parental separation. In most cases mothers are given sole custody of the children and fathers are responsible for the payment of child maintenance. However, the share of fathers who are awarded sole custody increases slightly with the age of the child and shared custody is more common arrangement in the case of children aged 4 to 15 years. An agreement between parents significantly reduces the duration of court proceedings on this matter.³⁾

Keywords: Child custody, maintenance, parental separation, court decision, Czech Republic

Demografie, 2021, 63: 3–21

ÚVOD

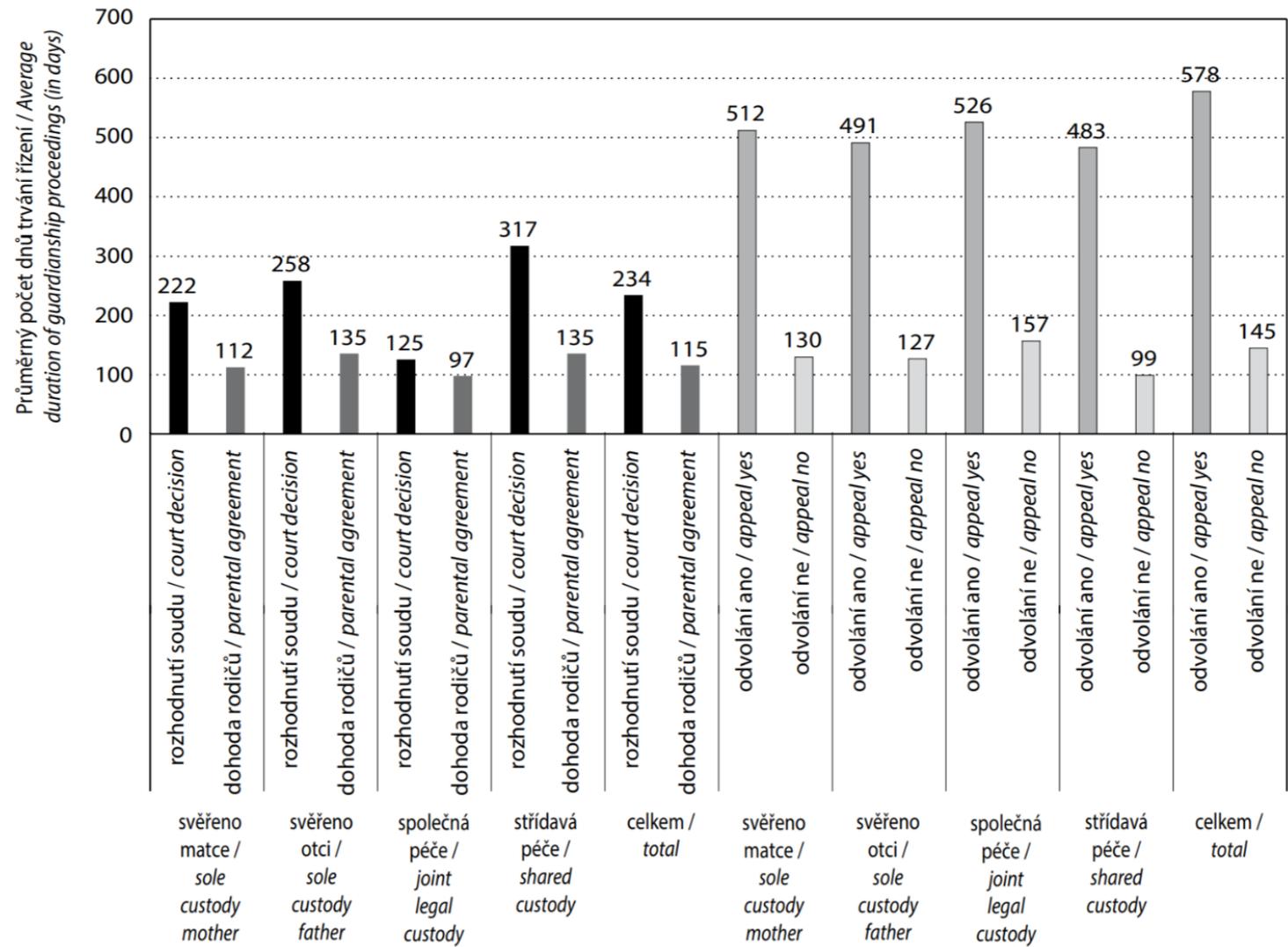
Česká rodina prochází v posledních desetiletích velkými proměnami v souvislosti se změnami společenských norem, jež jsou odrazem ekonomického vývoje, situace na trhu práce, proměn genderových rolí i postupující globalizace. Pro současnou rodinu je příznačná rostoucí diverzita forem rodinného soužití v důsledku destandardizace životních drah. S tím souvisí i poměrně značná nestabilita partnerských vztahů a rodiny jako takové (Kuchařová a kol., 2020).

Rozvod manželství je předmětem zájmu řady společenskovedních disciplín (sociologie, psychologie, demografie, práva apod.). S postupným rozvolňováním společenských norem je však třeba mít na paměti, že se rodina rozpadá i v důsledku rozchodu nesezdaného páru. Bez ohledu na právní formu partnerského soužití má jeho zánik významné dopady nejen

na samotné partnery, ale zejména na jejich děti. Rozchod rodičů je pro většinu dětí velmi stresující, a pokud jej doprovází vyostřený konflikt, ne zřídka se to významně promítne do jejich dalšího vývoje a celého života (Mooney a kol., 2009; Everett – Everett, 2000; Levine – Klineová, 2012; Ballnik, 2012; Matějček – Dytrych, 1994; Štastná, 2006; Fučík, 2013; Matoušek a kol., 2015; Šigutová, 2018). Rodičovský konflikt je pro dítě zátěžovou situací, zvláště když se ho rodiče snaží do svých sporů zatáhnout (Everett – Everett, 2000; Levine – Klineová, 2012; Ballnik, 2012; Matějček – Dytrych, 1994; Vaničková, 2014; Novák a kol., 2015). Rozpad rodiny si děti většinou nepřejí, spory mezi rodiči je velmi trápí. Často kvůli nim zažívají pocity viny, neboť mají za to, že jsou jejich příčinou. Rozchod rodičů, a to i ten relativně bezkonfliktní, dětem přináší výrazné změny v jejich životě – od případné změny

Graf 4: Průměrná délka opatrovnického řízení v závislosti na dohodě rodičů a podání odvolání, 2018 (ve dnech)

Average duration of guardianship proceedings depending on parental agreement and appeal, 2018 (in days)

Pozn.: Z výpočtů byla vyloučena extrémně krátká (méně než 20 dnů) a extrémně dlouhá (více než 5 let) řízení, tj. v souhrnu 0,3 % případů.

Note: Extremely short (less than 20 days) and extremely long (more than 5 years) proceedings were excluded from the calculations, i.e. 0.3% of cases.

Zdroj: Databáze Ministerstva spravedlnosti.

Source: Database of the Ministry of Justice.

1) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika. Kontakt: sylva.hohne@vupsv.cz.

2) Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i., Dělnická 213/12, 170 00 Praha 7, Česká republika. Kontakt: jana.palonciovaa@vupsv.cz.

3) Text vznikl v rámci projektu VÚPSV, v. v. i., Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče.

V další části prezentace se zaměřím na jeden konkrétní výstup z výzkumu a jím je konceptualizace konfliktu

Mým cílem je inspirovat k uvažování o různých formách a funkcích konfliktu, odklonit se od jeho individualizovaného a psychologizujícího pojetí a pokusit se nastínit nad-individuální systémové a strukturální zdroje konfliktu.

Paradoxní zdroje a funkce konfliktu:

1) Aspirace na střídavou péči jako výsledek konfliktu

V mnoha případech se naopak relevance střídavé péče s konfliktem mezi rodiči zvyšuje. Institut střídavé péče je jedním z rodičů využit jako nástroj získání rovnoměrnější pozice. Opačným případem je střídavá péče jako zbraň ve vyjednávání.

2) Konflikt narůstající z procesu vyjednávání samotného

Ačkoliv rozvod samotný je konfliktní situací a zdá se paradoxní očekávat spolupráci rodičů, kteří se rozcházejí, institucionální nastavení konflikt pomáhá rozdmýchat. Role institucí není neutrální, do jednání zainteresovaných aktérů se promítají ideologie, rámuující jejich pohled na spravedlnost.

Strukturální zdroje konfliktu:

Psychologizace a individualizace konfliktů snižuje naši citlivost vůči strukturálním zdrojům konfliktu (které nejsou intuitivně zřejmé):

Konflikt má také nad-individuální zdroje: konflikty jednotlivců vyvěrají z rozdílných kulturních rámců, rolí a očekávání

Konflikty jsou posilovány či oslabovány charakteristikami institucí (OSPOD, soud, poradna, posudky)

Strukturální zdroje konfliktu:

Nepředvídatelnost systému:

Jsme na rozhraní mezi dvěma modely rozvodové kultury

Patriarchální model -> intenzivní mateřství -> hledání nového modelu

Vyhrocená podoba sporů často vyvěrá z faktu, že v obecnějším historickém pohledu se nacházíme v přechodovém období: od samozřejmosti svrchované autority otců rámované patriarchálním systémem přes samozřejmost výlučné péče matek rámované ideologií intenzivního mateřství a primárního vztahu (attachment theory) až k současné neudržitelnosti obou genderově polarizovaných modelů a hledání vhodného uspořádání.

Strukturální zdroje konfliktu:

Nepředvídatelnost systému:

Umožňuje využít dysfunkce institucí jako zbraň:

Úsilí o určitý typ péče jako strategie pomsty

Možnosti diskreditace rodičovství protivníka

Odkazy na rizikové formy maskulinity, femininity
(násilí, alkoholismus, psychické poruchy)

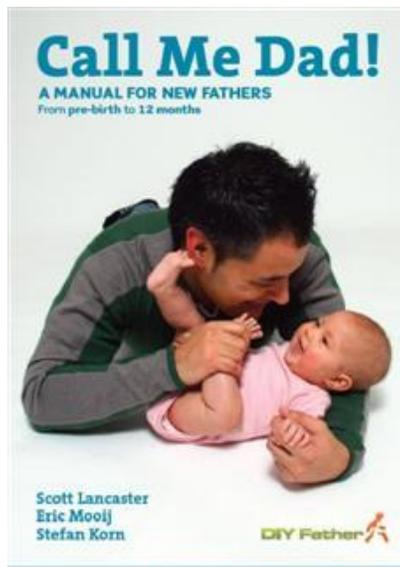
Primární nastavení systému na naplnění potřeb
spíše než motivaci k jejich hledání

Strukturální zdroje konfliktu: kulturní rámce rolí mužů a žen

Obě strany čerpají legitimitu z odlišných a protikladných kulturních schémat. Na jedné straně je logika intenzivního mateřství (ženy jsou více než století, chápány jako primárně propojené s mateřstvím – biologicky i psychologicky) na druhé straně je idea rovnoprávnosti postavení žen a mužů (muži jsou již několik dekád nabádáni k zapojení v rodině, vyrovnávání rolí)

(vedle toho pochopitelně existují i partikulární a radikálnější rámce jako je představa feminacismu, neschopnosti mužů pečovat atd.)

INFO.CZ ČESKO EU SVĚT ŠTRUNCÍ NÁZORY PRÁVO BYZNYS TOPOLSHOW DALŠÍ SPECIAL VOLBY DO EP

Info.cz > Právo > Ženy tvrdnou a muži měknou. Soumrak otců a moderní otcovství komentuje Daniela Kovářová

Ženy tvrdnou a muži měknou. Soumrak otců a moderní otcovství komentuje Daniela Kovářová

PŘÁVĚ SE STALO

- 11:15 Hampl: Klausové drží konzervativní levicovou pozici. Pravice jí teď nepokryvá, což je problém
- 10:36 Trávníček: Macronovy sny o ovládnutí europarlamentu se mohou kvůli odložení brexitu rozplynout
- 08:50 Útočník na mešity nesmí šířit rasismus, neřikejme jeho

- Pozice střídavé péče ve společenské debatě je do velké míry závislá na kulturně akceptovaných podobách otcovství (a mateřství) v daných společnostech. To je také jeden z klíčových zdrojů společenského konfliktu ve vztahu k porozvodovým uspořádáním péče. Zatímco ženy jsou konfrontovány s tradičním modelem matky jako primární pečovatelky, jednání mužů, kteří usilují o střídavou péči, častěji odkazuje ke kulturnímu rámci nového pojetí otcovských rolí. Tyto konflikty nelze vnímat pouze jako individuální spory mužů a žen, ale jako specifickou podobu sociálního konfliktu, v němž dochází ke konfrontaci odlišně zakotvených kulturních, hodnotových a normativních schémat (srov. Fafejta 2018). Je tedy zřejmé, že oběťmi společenských stereotypů o rolích mužů a žen v péči jsou obě pohlaví. Vyhrocená podoba sporů často vyvěrá z faktu, že v obecnějším historickém pohledu se nacházíme v přechodovém období: od samozřejmosti svrchované autority otců rámované patriarchálním systémem přes samozřejmost výlučné péče matek rámované ideologií intenzivního mateřství a primárního vztahu až k současné neudržitelnosti obou genderově polarizovaných modelů a hledání vhodného uspořádání.
- Samozřejmě je situace složitější a v repertoárech aktérů se vyskytují strategie čerpající ze stereotypizovaných mužských a ženských pozic, jako je například tzv. „mateřské střežení brány“ či mužská snaha o dominanci a kontrolu nad bývalou partnerkou i dětmi. Rozvod do značné míry odkrývá a aktualizuje nerovnost pohlaví a jeho genderové aspekty by mohly být široce diskutovány.

Strukturální zdroje konfliktu:

Individuální strategie vyjednávání jsou značně závislé na genderové logice vnímání daných témat zainteresovanými aktéry: **příklady tří zdrojů konfliktu, jehož zdroje vedou mimo partnerský konflikt**

1) “Early childhood penalty”

Mezi vlivnými psychology převažuje přesvědčení o nevhodnosti střídavé péče pro děti (cca) do tří let. Podobně rodiče argumentují nutností stability. Rámování teorií vazby, případně biologickými danostmi.

Na druhé straně však chybějí institucionalizované prostředky jak udržet, rozvinout, či neztratit vztah s nerezidenčním rodičem. Obvykle muži zůstávají odkázáni na vůli žen (fenomén gatekeeping)

Nízká úroveň vymahatelnosti práva (částečně vinou citlivých okolností)

Neexistence institucionálních prostředků formulovat plán budoucího rozvoje/útlumu kontaktu.

Strukturální zdroje konfliktu:

---

2) Předpoklad kontinuity rolí

Předpoklad kontinuity genderového rozdělení rolí z rodiny.

- Legitimita požadavku střídavé péče odvozována od míry zapojení rodiče (zpravidla otce)
- Střídavá péče jako rozbití „tradičního“ modelu ženské a mužské role péče a živitelství (jenž však neexistuje)

Ženy zažívají stigma, neboť přicházejí o děti

Muži se cítí diskriminováni, neboť nejsou naplňována práva obou rodičů.

Strukturální zdroje konfliktu:

---

3) Odkazy na rezonující riskantní formy maskulinity a femininity

Podstatná část rozvodových pří je provázena snahou diskreditovat druhou stranu odkazy na kulturně zakotvené rizikové formy jednání mužů a žen. Jejich zneužívání je také součástí diskurzu, takže se prohlubuje spirála banalizace a nedůvěry.

- Násilí a zneužívání (fyzické, psychické, sexuální), autoritářství
- Křehkost, závislost, duševní nemoc, promiskuita

Trestáním neprokázaných obvinění nelze výskyt účelových obvinění snížit, neboť by postihlo skutečné oběti. Výsledkem je banalizace, na niž doplácí oběti skutečných činů i falešných obvinění.

Seznam literary

Amato, Paul R. 1993. „Children’s Adjustment to Divorce: Theories, Hypotheses, and Empirical Support”. *Journal of Marriage and Family* 55(1):23–38. doi: 10.2307/352954.

Ariès, Philippe. 1962. *Centuries of Childhood: A Social History of Family Life*. New York: Vintage Books.

Augustijn, Lara. 2021. „Joint Physical Custody, Parent–Child Relationships, and Children’s Psychosomatic Problems”. *Journal of Public Health*. doi: 10.1007/s10389-021-01583-1.

Badinter, Elisabeth. 2016. *Materská láska: Od 17. storočia po súčasnosť*. 2006. vyd. Bratislava: Aspekt.

Bakker, Wilma, a Clara H. Mulder. 2013. „Characteristics of Post-Separation Families in the Netherlands: Shared Residence versus Resident Mother Arrangements”. *GeoJournal* 78(5):851–66. doi: 10.1007/s10708-012-9470-x.

Bala, Nicholas, Rachel Birnbaum, Karine Poitras, Michael Saini, Francine Cyr, a Shawna LeClair. 2017. „Shared Parenting in Canada: Increasing Use But Continued Controversy: Shared Parenting in Canada”. *Family Court Review* 55(4):513–30. doi: 10.1111/fcre.12301.

Baude, Amandine, Sylvie Drapeau, Véronique Lachance, a Hans Ivers. 2019. „Adjustment of children in joint custody and associated variables: A systematic review”. *Journal of Child Custody* 16(4):313–38. doi: 10.1080/15379418.2019.1691106.

Baude, Amandine, Jessica Pearson, a Sylvie Drapeau. 2016. „Child Adjustment in Joint Physical Custody Versus Sole Custody: A Meta-Analytic Review”. *Journal of Divorce & Remarriage* 57(5):338–60. doi: 10.1080/10502556.2016.1185203.

Bauserman, Robert. 2002. „Child Adjustment in Joint-Custody versus Sole-Custody Arrangements: A Meta-Analytic Review.” *Journal of Family Psychology* 16(1):91–102. doi: 10.1037//0893-3200.16.1.91.

Bauserman, Robert. 2012. „A Meta-Analysis of Parental Satisfaction, Adjustment, and Conflict in Joint Custody and Sole Custody Following Divorce”. *Journal of Divorce & Remarriage* 53(6):464–88. doi: 10.1080/10502556.2012.682901.

Bergström, Malin, Raziye Salari, Anders Hjern, Robin Hognäs, Kersti Bergqvist, a Emma Fransson. 2021. „Importance of Living Arrangements and Coparenting Quality for Young Children’s Mental Health after Parental Divorce: A Cross-Sectional Parental Survey”. *BMJ Paediatrics Open* 5(1):e000657. doi: 10.1136/bmjpo-2020-000657.

Berman, Rakel, a Kristian Daneback. 2020. „Children in dual-residence arrangements: a literature review”. *Journal of Family Studies* 0(0):1–18. doi: 10.1080/13229400.2020.1838317.

Bernardi, Laura, a Dimitri Mortelmans. 2021. „Introduction: Advances in Research on Shared Physical Custody by Interdisciplinary Approaches”, S. 1–18 in *Shared Physical Custody: Interdisciplinary Insights in Child Custody Arrangements*. *European Studies of Population*, editoval L. Bernardi a D. Mortelmans. Cham: Springer International Publishing.

Bjarnason, Thoroddur, Pernille Bendtsen, Arsaell M. Arnarsson, Ina Borup, Ronald J. Iannotti, Petra Löfstedt, Ilona Haapasalo, a Birgit Niclasen. 2012. „Life Satisfaction Among Children in Different Family Structures: A Comparative Study of 36 Western Societies: Life Satisfaction and Family Structures”. *Children & Society* 26(1):51–62. doi: 10.1111/j.1099-0860.2010.00324.x.

Brandén, Maria, a Karen Haandrikman. 2019. „Who Moves to Whom? Gender Differences in the Distance Moved to a Shared Residence”. *European Journal of Population* 35(3):435–58. doi: 10.1007/s10680-018-9490-4.

Brevik, Kyrre, a Dan Olweus. 2006. „Adolescent’s Adjustment in Four Post-Divorce Family Structures: Single Mother, Stepfather, Joint Physical Custody and Single Father Families”. *Journal of Divorce & Remarriage* 44(3–4):99–124. doi: 10.1300/J087v44n03_07.

Brotsky, Muriel, Susan Steinman, a Steven Zimmelman. 2005. „JOINT CUSTODY THROUGH MEDIATION-REVIEWED: Parents Assess Their Adjustment 18 Months Later*”. *Family Court Review* 26(2):53–58. doi: 10.1111/j.174-1617.1988.tb01038.x.

Campo, Monica, Belinda Fehlberg, Christine Millward, a Rachel Carson. 2012. „Shared Parenting Time in Australia: Exploring Children’s Views”. *Journal of Social Welfare and Family Law* 34(3):295–313. doi: 10.1080/09649069.2012.750480.

Darwiche, Joëlle, Cindy Eira Nunes, Nahema El Ghaziri, Camille Imesch, a Séverine Bessero. 2021. „Coparenting Interventions and Shared Physical Custody: Insights and Challenges”. S. 253–82 in *Shared Physical Custody: Interdisciplinary Insights in Child Custody Arrangements*, *European Studies of Population*, editoval L. Bernardi a D. Mortelmans. Cham: Springer International Publishing.

Drapeau, Sylvie, Amandine Baude, Jérôme Ouellet, Elisabeth Godbout, Hans Ivers, a Marie-Christine Saint-Jacques. 2017. „Relations between Postdivorce Custody Arrangements, Family Contexts, and Children’s Adjustment”. *Journal of Child Custody* 14(1):11–33. doi: 10.1080/15379418.2017.1312659.

Emery, Robert E., a Samantha L. Tornello. 2014. „Rejoinder to Millar and Kruk (2014): Who Assumes the Burden of Proof When There Is No Neutral Null Hypothesis?: Rejoinder to Millar & Kruk (2014)”. *Journal of Marriage and Family* 76(1):237–40. doi: 10.1111/jomf.12070.

England, Paula. 2010. „The Gender Revolution: Uneven and Stalled”. *Gender & Society* 24(2):149–66. doi: 10.1177/0891243210361475.

Esping-Andersen, Gosta, a Francesco C. Billari. 2015. „Re-Theorizing Family Demographics”. *Population and Development Review* 41(1):1–31. doi: 10.1111/j.1728-4457.2015.00024.x.

Fafejta, Martin. 2018. „The Fathers’ Rights Movement as a Subaltern Counterpublic”. *Sociológia* 3(2):1.

Fischer, Tamar F. C., M. Paul De Graaf, Matthijs Kalmijn. 2005. „Friendly and Antagonistic Contact Between Former Spouses After Divorce: Patterns and Determinants”. *Journal of Family Issues* 26(8):1131–1163. <https://doi.org/10.1177/0192513X05275435>.

Fox, Greer Litton, a Robert F. Kelly. 1995. „Determinants of Child Custody Arrangements at Divorce”. *Journal of Marriage and the Family* 57(3):693. doi: 10.2307/353924.

Fransson, Emma, Sara Brolin Läftman, Viveca Östberg, Anders Hjern, a Malin Bergström. 2018. „The Living Conditions of Children with Shared Residence – the Swedish Example”. *Child Indicators Research* 11(3):861–83. doi: 10.1007/s12187-017-9443-1.

Fransson, Emma, Jani Turunen, Anders Hjern, Viveca Östberg, a Malin Bergström. 2016. „Psychological Complaints among Children in Joint Physical Custody and Other Family Types: Considering Parental Factors?”. *Scandinavian Journal of Public Health* 44(2):177–83. doi: 10.1177/1403494815614463.

Gates, Annkatrine Liegmann. 2019. „Stepmothers’ Coparenting Experience with the Mother in Joint Custody Stepfamilies”. *Journal of Divorce & Remarriage* 60(4):253–69. doi: 10.1080/10502556.2018.1488124.

Haugen, Gry Mette D. 2010. „Children’s Perspectives on Everyday Experiences of Shared Residence: Time, Emotions and Agency Dilemmas”. *Children & Society* 24(2):112–22. doi: 10.1111/j.1099-0860.2008.00198.x.

Havermans, Nele, An Katrien Sodermans, a Koen Matthijs. 2017. „Residential Arrangements and Children’s School Engagement: The Role of the Parent–Child Relationship and Selection Mechanisms”. *Youth & Society* 49(8):1104–22. doi: 10.1177/0044118X15581167.

Hetherington, E. Mavis., John Kelly. 2002. *For better or for worse: Divorce reconsidered*. New York: Norton & Co.

Hjern, Anders, Malin Bergström, Emma Fransson, a Stine Kjaer Urhøj. 2021. „Living Arrangements after Parental Separation Have Minimal Impact on Mental Health at Age 7 Years”. *Acta Paediatrica* 110(9):2586–93. doi: 10.1111/apa.15916.

Hjern, Anders, Stine Kjaer Urhøj, Emma Fransson, a Malin Bergström. 2021. „Mental Health in Schoolchildren in Joint Physical Custody: A Longitudinal Study”. *Children* 8(6):473. doi: 10.3390/children8060473.

Höhne, Sylva, a Jana Paloncová. 2021. „Péče a výživa dětí po rozchodu rodičů podle výsledků opatrovníckých řízení”. *Demografie* 63(1):3–21.

Kalmijn, Matthijs, a Wilfred Uunk. 2007. „Regional Value Differences in Europe and the Social Consequences of Divorce: A Test of the Stigmatization Hypothesis”. *Social Science Research* 36(2):447–68. doi: 10.1016/j.ssresearch.2006.06.001.

Kitterød, Ragni Hege, a Jan Lyngstad. 2012. „Untraditional Caring Arrangements among Parents Living Apart: The Case of Norway”. *Demographic Research* 27:121–52. doi: 10.4054/DemRes.2012.27.5.

Kruk, Edward. 2018. „Arguments Against a Presumption of Shared Physical Custody in Family Law”. *Journal of Divorce & Remarriage* 59(5):388–400. doi: 10.1080/10502556.2018.1454201.

Läftman, Sb, E. Fransson, B. Modin, a V. Östberg. 2017. „National Data Study Showed That Adolescents Living in Poorer Households and with One Parent Were More Likely to Be Bullied”. *Acta Paediatrica* 106(12):2048–54. doi: 10.1111/apa.13997.

Mahrer, Nicole E., Karey L. O’Hara, Irwin N. Sandler, a Sharlene A. Wolchik. 2018. „Does Shared Parenting Help or Hurt Children in High-Conflict Divorced Families?” *Journal of Divorce & Remarriage* 59(4):324–47. doi: 10.1080/10502556.2018.1454200.

Mareš, Jiří. 2013. Přehledové studie: jejich typologie, funkce a způsob vytváření. *Pedagogická orientace*. 23(4): 427–454. doi: 10.5817/PedOr2013-4-427

Marinho, Sofia, a Rita Gouveia. 2021. „Child Custody Preferences in Light of Attitudes Toward the Couple’s Division of Labor in Portugal”. *Journal of Marriage and Family* 83(5):1502–14. doi: 10.1111/jomf.12767.

McIntosh, Jennifer, a Richard Chisholm. 2008. „Cautionary Notes on the Shared Care of Children in Conflicted Parental Separation”. *Journal of Family Studies* 14(1):37–52. doi: 10.5172/jfs.327.14.1.37.

Melli, M. S., a P. R. Brown. 2008. „Exploring A New Family Form - The Shared Time Family”. *International Journal of Law, Policy and the Family* 22(2):231–69. doi: 10.1093/lawfam/ebn002.

Millar, Paul, a Edward Kruk. 2014. „Maternal Attachment, Paternal Overnight Contact, and Very Young Children’s

Adjustment: Comment on Tornello et al. (2013): Comment on Tornello et al. (2013)”. *Journal of Marriage and Family* 76(1):232–36. doi: 10.1111/jomf.12071.

Nielsen, Linda. 2014. „Shared Physical Custody: Summary of 40 Studies on Outcomes for Children”. *Journal of Divorce & Remarriage* 55(8):613–35. doi: 10.1080/10502556.2014.965578.

Nielsen, Linda. 2017. „Re-Examining the Research on Parental Conflict, Coparenting, and Custody Arrangements.” *Psychology, Public Policy, and Law* 23(2):211–31. doi: 10.1037/law0000109.

Nielsen, Linda. 2018. „Joint Versus Sole Physical Custody: Children’s Outcomes Independent of Parent–Child Relationships, Income, and Conflict in 60 Studies”. *Journal of Divorce & Remarriage* 59(4):247–81. doi: 10.1080/10502556.2018.1454204.

Nilsen, Sondre Aasen, Mari Hysing, Kyrre Brevik, Ove Heradstveit, Eilif Vingen Sunde, Kjell Morten Stormark, a Tormod Bøe. 2020. „Complex Families and Health Complaints among Adolescents: A Population-Based Cross-Sectional Study”. *Scandinavian Journal of Public Health* 48(7):733–42. doi: 10.1177/1403494819893903.

Otto, Hiltrud, a Heidi Keller, ed. 2014. *Different Faces of Attachment: Cultural Variations on a Universal Human Need*. Cambridge: Cambridge University Press.

Pasley, Kay, Raymond E. Petren, a Jessica N. Fish. 2014. „Use of Identity Theory to Inform Fathering Scholarship: Identity Theory and Fathering”. *Journal of Family Theory & Review* 6(4):298–318. doi: 10.1111/jftr.12052.

Pavlát, J. 2010. „Děti po rozvodu svých rodičů - souhrn anglofonních a našich prací” *Československá psychologie*, 56(3), s. 221-231.

Pires, Mónica, a Mariana Martins. 2021. „Parenting Styles, Coparenting, and Early Child Adjustment in Separated Families with Child Physical Custody Processes Ongoing in Family Court”. *Children* 8(8):629. doi: 10.3390/children8080629.

Sadowski, Christina, a Jennifer E. McIntosh. 2016. „On Laughter and Loss: Children’s Views of Shared Time, Parenting and Security Post-Separation”. *Childhood* 23(1):69–86. doi: 10.1177/0907568215570072.

Smyth, Bruce M., Jennifer E. McIntosh, Robert E. Emery, a Shelby L. Higgs Howarth. 2016. „Shared-Time Parenting”. S. 118–69 in *Parenting Plan Evaluations*, editoval L. Drozd, M. Saini, a N. Olesen. Oxford University Press.

Steinbach, Anja. 2019. „Children’s and Parents’ Well-Being in Joint Physical Custody: A Literature Review”. *Family Process* 58(2):353–69. doi: 10.1111/famp.12372.

Steinbach, Anja, Lara Augustijn, a Gerrit Corkadi. 2019. „The Prevalence of Joint Physical Custody Arrangements in Post-Separation Families in 38 Western Societies”.

Steinbach, Anja, Lara Augustijn, a Gerrit Corkadi. 2021. „Joint Physical Custody and Adolescents’ Life Satisfaction in 37 North American and European Countries”. *Family Process* 60(1):145–58. doi: 10.1111/famp.12536.

Tornello, Samantha L., Robert Emery, Jenna Rowen, Daniel Potter, Bailey Ocker, a Yishan Xu. 2013. „Overnight Custody Arrangements, Attachment, and Adjustment Among Very Young Children: Overnight Custody and Very Young Children”. *Journal of Marriage and Family* 75(4):871–85. doi: 10.1111/jomf.12045.

Turunen, Jani, Annika Norell-Clarke, a Curt Hagquist. 2021. „How Do Children and Adolescents of Separated Parents Sleep? An Investigation of Custody Arrangements, Sleep Habits, Sleep Problems, and Sleep Duration in Sweden”. *Sleep Health* S2352721821001297. doi: 10.1016/j.sleh.2021.06.002.

Tyl, Jiří. 2006. *Střídavá péče je prokazatelně pro děti lepší : výzkumy a statistiky porozvodové péče*. Právo a rodina, roč. 2006 s. 18-22

Vanassche, Sofie, An Katrien Sodermans, Koen Matthijs, a Gray Swicegood. 2013. „Commuting between Two Parental Households: The Association between Joint Physical Custody and Adolescent Wellbeing Following Divorce”. *Journal of Family Studies* 19(2):139–58. doi: 10.5172/jfs.2013.19.2.139.

Warshak, Richard A. 2015. „Securing Children’s Best Interests While Resisting the Lure of Simple Solutions”. *Journal of Divorce & Remarriage* 56(1):57–79. doi: 10.1080/10502556.2014.972186.

Weston, Ruth, a Lixia Qu. b.r. *12 May 2018 - Parenting Dynamics after Separation: A Follow-up Study of Pa... - Archived Website*. Australian Government.

Wilcox, Kathryn L., Sharlene A. Wolchik, a Sanford L. Braver. 1998. „Predictors of Maternal Preference for Joint or Sole Legal Custody”. *Family Relations* 47(1):93. doi: 10.2307/584855.

Zilincikova, Zuzana. 2021. „Children’s Living Arrangements after Marital and Cohabitation Dissolution in Europe”. *Journal of Family Issues* 42(2):345–73. doi: 10.1177/0192513X20923721.

Děkuji za pozornost

máte-li jakékoli dotazy, poznámky, náměty, neváhejte mne kontaktovat:

Mgr. Petr Fučík, PhD.

Faculty of Social Studies, Masaryk University, Brno, Czech Republic

E-mail: fucik@fss.muni.cz
